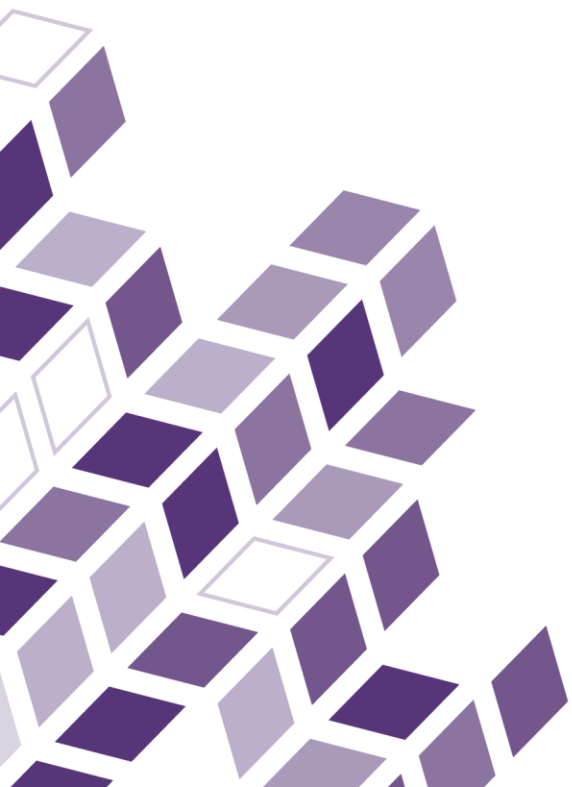

NOKUTS utredninger og analyser

NOKUTs kvalitetsbarometer 2011

En spørreundersøkelse blant faglig ansatte og studenter i høyere utdanning

November 2011

Rapporttittel:	NOKUTs kvalitetsbarometer 2011
Forfatter:	Jon Haakstad
Dato:	29. november 2011
Rapportnr:	2011-2
ISSN-nr:	ISSN 1892-1604

Forord

NOKUTs analyse- og utredningsrapporter har til formål å gi bidrag til økt kunnskap om forhold innenfor høyere utdanning og fagskoleutdanning som har betydning for kvaliteten i studiene. Vi håper at de kan gi nyttige ideer og stimulans til institusjonenes arbeid med å kvalitetssikre og videreutvikle sine studietilbud. Rapportene vil til dels formidle analyser av informasjon som NOKUT innhenter gjennom sin evaluerings-, akkrediterings- og godkjenningsevirsomhet, dels også resultater fra særskilte undersøkende prosjekter som NOKUT foretar, ofte i samarbeid med eksterne.

Den foreliggende rapporten er ei videreføring av prosjektet *De vitenskapelig ansattes kvalitetsbarometer 2010* (NOKUT, 2010), som viste resultatene fra en spørreundersøkelse om studiekvalitet og kvalitetsarbeid blant vitenskapelig tilsatte i norske universiteter og høyskoler. Barometeret for 2011 bygger i hovedsak på samme metode som det foregående, men det er foretatt noen endringer av spørsmålsstillinger og i skalaen for svaralternativer. Den viktigste endringa fra 2010 er at årets undersøkelse er utvidet til også å gjelde et utvalg studenter. Undersøkelsen blant studentene er utformet slik at den skal ”speile” undersøkelsen blant de ansatte i størst mulig grad.

Oslo, 29. november 2011

Terje Mørland
Direktør

Sammendrag

NOKUTs kvalitetsbarometer 2011 er basert på en elektronisk spørreundersøkelse til et utvalg faglig ansatte og studenter ved norske universiteter og høyskoler, der de bes om å vurdere ulike sider (kvalitetsaspekter) ved et studietilbud de er engasjert i og kjenner godt. Studentene og deres lærere er hovedaktørene i utdannings- og læringsaktivitetene. Derfor står de også nærmest til å vurdere utdanningskvaliteten, slik den blir realisert i konkrete studietilbud. Undersøkelsen, som ble utført våren 2011, er en oppfølging av *De vitenskapelig ansattes kvalitetsbarometer 2010*, som bare omfattet faglig ansatte.

Utvalgene av faglig ansatte og studenter skal reflektere forholdstall i begge populasjonene med hensyn til noen tilhørighetskriterier: Type institusjon, fagområde, studiets gradsnivå (studentene) og stillingskategori (de faglig ansatte). Utvalgene kan deles etter disse dimensjonene for å sammenligne svarmønstre fra f. eks. ulike fagområder eller institusjonstyper. Resultatene framstår gjennomgående som gjennomsnittsscorer på en 7-delt skala, der 4 er middelværdi (median). Verdier under 4 uttrykker ”ikke tilfredsstillende”.

De faktiske utvalgene har noen svakheter i forhold til hensikten: For det første ble de mindre enn planlagt pga. lav svarprosent, og dette gjelder særlig for studentene; for det andre – og som en følge av dette – ble heller ikke sammensetninga av utvalgene helt rett, med noen tilhørighetsgrupper overrepresentert, andre underrepresentert. Resultater fra små undergrupper er bare i noen tilfeller statistisk signifikante, noe som tilsier varsomhet ved tolking av tallene.

Resultater fra hele utvalg

Både de faglig ansatte og studentene gir samlet sett en moderat positiv vurdering av kvaliteten i ”sine” studietilbud. Når ulike kvalitetsaspekter bedømmes (19 for de faglig ansatte; 11 for studentene) oppnår alle – unntatt ett hos lærerne – gjennomsnittsscore mellom 4,0 og 5,4. Hovedtyngden ligger rundt 4,5 – 4,6. Totalbedømmelsen hos faglig ansatte og studenter er tilnærmet lik.

Studenter og faglig ansatte er videre ”enige” om at studieprogrammenes mål, nivå og innhold gjennomsnittlig holder god kvalitet. Vurdering av mange av de andre kvalitetsaspektene er imidlertid svært forskjellig hos de to gruppene. Det er en klar tendens til at de faglig ansatte gir mest positiv vurdering til lærergruppas faglige og pedagogiske kompetanse, studiets innhold og arbeidsformer og sluttvurdering av studentene. Opp mot dette gir studentene gjennomgående svak vurdering til undervisning, veiledning og eksamensformer. Der lærerne er nokså utilfredse med ressurser til undervisningstilbudet, er studentene mindre bekymret for omfanget av undervisninga. Der lærerne gir svært moderat bedømmelse av studentenes forutsetninger for å ta studiet, er egne startforutsetninger den faktoren som får aller høyest score fra studentene.

Om de faglig ansatte er rimelig godt tilfreds med selve ”studieleveransen”, er de mye mindre imponert over egen institusjons planlegging, tilrettelegging og stimulering for god kvalitet i studietilbudene. Det gjelder ressurstilgangen, men også hvordan kvalitetssikringssystemene bidrar til kvalitet i studietilbudene, og det gjelder den faglige ledelsen av utdanningsvirksomheten. Disse gis svak karakter.

Med unntak for studentenes svært positive vurdering av praksis, har de faglig ansatte og studentene nokså likt syn på hvilke undervisnings- og arbeidsformer i studiet som er mest læringseffektive. Begge gruppene har seminar med lærer, forelesning og individuelt skriftlig arbeid høyest i sin rangering. Det

som kan betegnes som ”alternative” arbeidsmåter (prosjektarbeid, felt- og laboratoriearbeid, case/simulering, nettbasert undervisning og veiledning) varierer naturlig nok en del med fagområdenes egenart, men scorer gjennomsnittlig klart lavere. Nettbasert undervisning scorer markant lavere enn alle de andre oppgitte undervisnings- og arbeidsformene, både hos studenter og lærere. I spørsmålet om læringsformer viser studentene minst like ”tradisjonelle” preferanser som lærerne.

Variasjoner etter tilhørighet

Etter institusjonstype:

Hovedinntrykket er at kvaliteten *ikke* vurderes forskjellig av de spurte i de ulike institusjonstypene. Noen tydelige enkeltutslag finnes likevel: Ansatte i private vitenskapelige høyskoler skiller seg ut ved å gi markert bedre score til egen institusjons tilrettelegging for kvalitet enn andre. Samtidig vurderer de egen lærergruppes FoU-kompetanse markert svakere enn ansatte i universiteter og statlige vitenskapelige høyskoler. Utvalget her er imidlertid lite, med svært usikker representativitet. Ansatte i høyskolene (både statlige og private) skiller seg noe ut ved å gi særlig lav score (gjennomsnittlig negativ, dvs. ”ikke tilfredsstillende”) til institusjonens tilrettelegging både for FoU og pedagogisk kompetanse.

Heller ikke i studentenes vurderinger er det store forskjeller mellom institusjonstypene. Men det er et markant trekk at studenter i universitetene gir noe bedre ”karakter” til sitt studium enn det en ser i andre institusjonstyper. Ikke minst gjelder dette for studiemiljø. Studentene i de statlige høyskolene skiller seg noe ut ved å gi lavest score til studiemiljøet, og spesielt lav score (0,5 poeng lavere enn nest laveste) til ”trening i FoU-preget arbeid”.

Etter fagområde:

Samlet sett er heller ikke variasjonene mellom fagområdene betydelige, men de er større enn for institusjonstype. Forskjellene mellom fagområdene er bare i noen tilfeller signifikante, til dels pga. små respondentgrupper. Det gjelder særlig for mindre fagområder, og spesielt for studentenes vurderinger.

Hvis ulike ”fagkulturer” gir ulik kvalitet, eller ulik vurdering av kvalitet, synes ikke hovedskillet å gå mellom ”harde” realfag og ”myke” humanistiske fag, som en kanskje skulle vente. Det går heller mellom ”etablerte/tradisjonelle” og ”nyere” fag. Store og etablerte fagområder som medisinske fag, realfag, ingeniørfag, humanistiske fag og samfunnsfag/pedagogiske fag får nokså jevne vurderinger av både ansatte og studenter, med det ene unntaket at det er medisinerstudentene som gir den beste samlede vurderinga til eget studietilbud.

Blant de faglig ansatte er det lærerne i økonomiske/administrative fag og i idrettsfag gir den beste samlede vurderinga til egne studietilbud, mens lærerne i juridiske fag, kunsthøgskole og mediefag er mest kritiske på egne studietilbuds vegne. Studentene i idrettsfag og kunsthøgskole er enige med sine lærere i henholdsvis sterk og svakere vurdering, mens studenter i økonomiske og administrative fag er klart ”uenig”, med relativt kritisk vurdering av kvaliteten. Ved siden av medisinerstudentene er det studentene i helsefag som gir det beste skusmålet til eget studietilbud.

Sammenligning etter fagområde gir noen interessante utslag når det gjelder studentenes vurdering av studiemiljøet: Mens den fysiske og administrative infrastrukturen vurderes som meget god i medisin, juss og mediefag, og jevnt god i de fleste andre fagområder, vurderes den i noen som bare så vidt tilfredsstillende. Det gjelder helsefag, økonomiske og administrative fag, idrettsfag og kunsthøgskole. I

helsefag og økonomiske og administrative fag vurderes imidlertid det psykososiale miljøet som meget godt, sammen med medisin. Det psykososiale miljøet scorer høyt i de aller fleste fagområdene.

Etter gradsnivå og stillingskategori:

Det tydeligste mønsteret er at mastergradsstudenter er mer tilfredse med kvaliteten i studietilbudet enn bachelorgradsstudenter, med høyere score for samtlige kvalitetsaspekter. Doktorgradsstipendiatene gir relativt beskjeden vurdering til programdelen i studiet og nokså moderat vurdering til veiledning.

De faglig ansattes stillingskategori virket i barometeret for 2010 å ha nokså klar innvirkning på kvalitetsvurderingene, og da slik at tilfredshet med de faglige og didaktiske aspektene ved eget studietilbud økte systematisk med høyere stillingsnivå, mens vurderinga av studentenes startgrunnlag og arbeidsinnsats ble tilsvarende mer negativ. Den samme tendensen finnes i barometeret for 2011, men mindre tydelig og systematisk. Det er post. doc.-kategorien av ansatte som i denne undersøkelsen er mest kritiske til studiekvaliteten.

Sluttkommentar

NOKUTs kvalitetsbarometer er fortsatt på et pilotstadium og kan utvikles videre. Dett gjelder selve formatet og spørsmålsformuleringene, og ikke minst det å skape større utvalg, som kan gi bedre representativitet og dermed større mulighet for statistisk signifikans i resultatene. I årets barometer ser en likevel at de fleste resultatene faller inn i tydelige og konsistente mønster som gir grunnlag for tillit til hovedfunnene.

Innhold

1	Innledning	1
1.1	Mål og begrunnelse	1
1.2	Metode, utvalg og gjennomføring	1
1.3	Utvalgenes representativitet	2
1.4	Framstilling.....	3
2	Barometer for faglig ansatte.....	4
2.1	Spørsmålene.....	4
2.2	Gjennomsnittsscorer	5
2.3	Svarfordelinger (spredning).....	7
2.4	Sammenligning med Barometer 2010	9
3	Barometer for studenter	10
3.1	Spørsmålene.....	10
3.2	Gjennomsnittsscorer.....	10
3.3	Svarfordelinger (spredning).....	12
4	Lærere og studenter sammenlignet	14
4.1	Ulike oppfatninger av kvalitet?	14
5	Variasjoner etter tilhørighet	17
5.1	Etter institusjonstype	17
5.2	Etter fagområde	21
5.3	Etter gradsnivå (studenter).....	26
5.4	Etter stillingskategori (faglig ansatte).....	28
6	Syn på undervisningsformer	30
7	Hovedfunn oppsummert.....	33
7.1	Hele utvalg av faglig ansatte og studenter	33
7.1.1	Variasjoner etter tilhørigheter	34

1 Innledning

NOKUTs kvalitetsbarometer 2011 er basert på en elektronisk spørreundersøkelse til et utvalg faglig ansatte¹ og studenter ved norske universiteter og høyskoler, der de bes om å gjøre vurderinger av kvaliteten ved viktige sider av et studietilbud som de selv er, eller nylig har vært, engasjert i. Undersøkelsen bygger videre på en tilsvarende undersøkelse i 2010. Den er noe modifisert i innhold og presentasjon fra denne, men ikke mer enn at det kan gjøres reelle sammenligninger mellom resultatene fra 2010 og 2011. Det nye er imidlertid at også studentene er med i 2011-undersøkelsen, slik at læreres og studenters oppfatninger kan sammenlignes. På den annen side har en *ikke* gjentatt spørretema fra 2010-versjonen som omhandlet visse reformers og utviklingstendensers innflytelse på kvaliteten i utdanningene.

1.1 Mål og begrunnelse

Målet med spørreundersøkelsen er å få fram et tilnærmet representativt uttrykk for studenters og vitenskapelig ansattes vurdering av kvaliteten ved viktige sider i studietilbud i høyere utdanning, med utgangspunkt i deres kjennskap til “egne” studietilbud. Hensikten og begrunnelsene er de samme i 2011 som det var i 2010:

- Å få fram underviseres og studenters syn på studiekvalitetsspørsmål i representativ bredde kan være et ønskelig supplement til forskning, utviklingsarbeid og faglig debatt på feltet. Spørreundersøkelsen kan bidra til at vi lærer mer om hvor kvalitetsutfordringene ligger og til at debatten om utdanningskvalitet engasjerer bredere, i sektoren og ellers.
- Studentene og deres lærere er hovedaktørene i utdannings- og læringsaktivitetene. Følgelig står de også nærmest til å gi vurderinger av kvaliteten “på bakken”, som det heter. Likevel har en hittil savnet gode og omfattende undersøkelser av disse sentrale aktørenes oppfatninger. NOKUTs kvalitetsbarometere for 2010 og 2011 er ledd i arbeidet med å utarbeide et godt format for dette formålet, og den foreliggende versjonen bør ikke være endestasjonen for et slikt utviklingsarbeid.
- Både blant studenter og lærere ser man nokså ulike holdninger og grader av engasjement i spørsmål om utdanningskvalitet. Forenklet uttrykt, fordeler studentene seg i (a) en stor masse (en kvart million!) som deltar lite og gir lite aktivt uttrykk for engasjement og (b) et velskolert korps av tillitsvalgte som er aktive i så vel offentlig debatt som i det løpende arbeidet. Lærerne, må en anta, er gjennomgående opptatt av kvaliteten i den utdanninga de bidrar til med sin undervisning, men inntrykket er likevel at relativt mange av dem viser lite engasjement i institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid. Lærernes kvalitetsarbeid sies ofte å foregå “på sida av” kvalitetssikringssystemene. Barometeret kan få fram flere stemmer i diskusjonene og stimulere til at flere engasjerer seg i kvalitetssikringssystemenes utforming og bruk.

1.2 Metode, utvalg og gjennomføring

I spørreskjemaene, som ble sendt ut til studenter og faglig ansatte i april 2011, bes respondentene om å besvare et antall spørsmål om kvaliteten ved et spesifikt studietilbud som de selv er eller har vært engasjert i, og som de derfor kjenner godt. I stedet for å spørre generelt om vurderinger av sektoren som helhet, ble denne tilnærminga valgt for å få best mulig funderte svar. Selv om fokus for den

¹ Begrepene “faglig ansatte” og “vitenskapelig ansatte” brukes synonymt i rapporten. For enkelhets skyld kan de faglig ansatte også bli betegnet som “lærere”.

enkelte respondent dermed blir mer snevert, regner en med at et rimelig stort og representativt utvalg vil sikre at en får et bilde som dekker sektoren på en bra måte.

Skjemaene innledes med spørsmål som grupperer respondentene i tilhørighetskategorier: De grupperes etter *institusjonstype* (universitet, vitenskapelig høgskole eller høgskole, fordelt på statlige og private); 11 brede *fagområder*; *stillingskategori* (for faglig ansatte); *alder* (for studenter); *gradsnivå* på det studietilbudet som er grunnlag for svarene. Utvalgene av spurte ble satt sammen etter forholdstall i hele sektoren for disse kategoriene. Når respondentene identifiseres etter disse tilhørighetene, blir det mulig å sammenligne svarene for de ulike undergruppene innafor hver av tilhørighetskategoriene, f. eks. universitetsstudenter mot høgskolestudenter, eller professorer mot lektorer. Det ble også tatt geografiske hensyn ved sammensetting av utvalgene. (Mer om utvalg i 1.3 nedenfor.)

Mens spørsmålene i 2010-barometeret hadde ulik utforming og ulike formater for svaralternativer, innføres det for 2011 en mer enhetlig spørremetode, med samme type svaralternativer. I alle spørsmål (utenom ett) bes respondentene gi uttrykk for grad av tilfredshet (i ett tilfelle grad av “betydning”) på en 7-delt skala med et aspekt ved “sitt” studietilbud, eller en rammefaktor som påvirker det. Bruk av denne metoden gjør det mulig å sammenligne vurderingene av ulike aspekter ut fra samme verdiskala. Spørremetode og skala er de samme for faglig ansatte og studenter.

Flertallet av spørsmålene er “parallele” for faglig ansatte og studenter. For noen av kvalitetsaspektene har det vært nødvendig å formulere spørsmålene litt forskjellig for ansatte og studenter, men uten at dette skal ødelegge muligheten for sammenligninger. Forskjellen mellom de to skjemaene er ellers at de ansatte også får en del spørsmål om institusjonelle innsatser og prioriteringer som antas å påvirke utdanningskvaliteten, og som studentene gjennomgående vil ha utilstrekkelig bakgrunn for å kunne svare på.

1.3 Utvalgenes representativitet

Selv om kvalitetsbarometeret nå gjennomføres på andre året, er konseptet fortsatt på det som kan kalles et pilotstadium, og resultatene fra det må tas med et visst forbehold. Det har særlig med utvalget respondenter å gjøre, som er nokså lite i forhold til de samlede populasjonene. Spesielt gjelder dette for studentundersøkelsen. Sammenlignet med barometeret for 2010 er svarprosenten for faglig ansatte litt lavere i 2011. I 2010 ble ca. 1200 spurt og ca. 700 svarte (56 %). I 2011 ble ca. 2000 plukket ut til utvalget, mens 660 svarte (33 %). Årsaken til forskjellen kan ligge i måten utvalget ble kontaktet på. Mens utvalget i 2010 ble satt sammen ut fra institusjonenes publiserte ansattelister på hjemmesidene og deretter kontaktet direkte, ble henvendelsen i 2011 gjort til institusjonene, som i sin tur kontaktet de utvalgte. Denne ordninga viste seg å fungere dårlig i en del tilfeller. Samme prosedyre ble fulgt for å kontakte utvalget av studenter, og her ble svarprosenten enda svakere (400 av 3150: 13 %). Lavere oppslutning blant studentene vil alltid være å forvente, og spesielt i dette tilfellet da problemer med å etablere utvalget gjorde at skjemaet først ble sendt ut da det nærmet seg eksamenstid.

Det viser seg likevel at begge de *faktiske* utvalgene (de som svarte) fordeler seg på tilhørighetskategoriene i noenlunde bra overensstemmelse med de opprinnelig oppsatte. Det gjelder så vel fordeling etter tilbudets gradsnivå som etter institusjonstype, ansattes stillingskategori og fagområde. De viktigste avvikene er følgende: Statlige vitenskapelige høgskoler er noe overrepresentert blant ansatte i forhold til andre institusjonstyper, mens private vitenskapelige høgskoler og statlige høgskoler er noe underrepresentert. I fordelinga på fagområder er samfunnsfag/pedagogikk litt overrepresentert blant ansatte, mens juridiske fag er noe

underrepresentert både blant ansatte og studenter. Ingeniør/teknologi og helsefag er noe overrepresentert blant studentene. Fordeling på stillingskategorier for de ansatte og gradsnivå for studentene viser rimelig samsvar med reelle fordelinger i sektoren.

Når en leser tallene for svar i undersøkelsen der hele utvalg av studenter eller ansatte er samlet, er funnene rimelig robuste. Der utvalgene deles etter tilhørigheter, blir undergruppene til dels svært små, slik at de observerte forskjellene i mange tilfeller ikke er signifikante. Dette gjelder spesielt for oppdelingen etter fagområde, der utvalgene deles opp i 11 ulike undergrupper (Se kommentar i innledningen til kapittel 5). Likevel ser vi hvordan svarene faller inn i nokså faste mønstre, som er en indikasjon på en viss soliditet i resultatene. I rapporten fremkommer en del omtaler av statistisk signifikans. Alle beregninger er gjort ved å bruke t-test med signifikansnivå på 0,05, noe som betyr at det er 95 % sannsynlig at de observerte forskjellene ikke er fremkommet på grunn av tilfeldigheter.

1.4 Framstilling

For samla utvalg av studenter eller faglig ansatte framstilles resultatene fra undersøkelsen både ved gjennomsnittsscore og spredning på de ulike svaralternativene – for hvert enkelt kvalitetsaspekt som det er spurt om. Der utvalgene er delt etter ulike tilhørigheter vises bare gjennomsnittsscore, og da hovedsakelig for noen *sammenslåtte kategorier av kvalitetsaspekter*, for å gjøre resultatene mer robuste der det ofte er små undergrupper av utvalgene som sammenlignes. Det er gjennomgående brukt tallverdier i tabeller for å vise resultatene, og i de fleste tilfeller også grafiske figurer for å gjøre framstillinga mer visuell. I analysen av tallene forsøker vi å trekke fram utslag som virker interessante, men er ellers tilbakeholdne med tolkninger. Kommentarene er derfor mer antydende enn konkluderende, samtidig som presentasjon av tallene i tabeller gir leseren mulighet for å vurdere dem på sin egen måte.

2 Barometer for faglig ansatte

Dette kapitlet behandler hele utvalget av faglig ansatte samlet og gir dermed et gjennomsnittlig bilde av hvordan de ser på ulike sider ved det studietilbudet de underviser på. Når respondentene på en rimelig måte representerer alle institusjonstyper, fagområder og gradsnivåer, kan svarene gi en antydning av en “indeks” for de faglig ansattes selvevaluering av kvaliteten i norsk høyere utdanning.

2.1 Spørsmålene

Spørreskjemaet til lærerne har i alt 26 spørsmål. Med unntak for spørsmål som definerer svarernes ulike tilhørigheter, gjengis de øvrige 21 spørsmålene her i sin helhet. Senere kan de bli referert til under kortere betegnelser, eller ved de numrene de har i oversikten nedenfor. De første sju spørsmålene omhandler **institusjonens tilrettelegging for utdanningskvalitet**, slik den vurderes å virke inn på det valgte studietilbudet; de øvrige 14 spørsmålene gjelder **selve studietilbudets kvalitet**.

1. Hvor tilfreds er du med langsiktighet, forutsigbarhet og avgjørelsesprosess i institusjonens planlegging og fastlegging av hvilke tilbud som skal gis, og hvordan undervisninga skal fordeles mellom de faglig ansatte?
2. Hvor tilfreds er du med institusjonens tilrettelegging for at du og dine nærmeste kolleger kan drive forskning og annet faglig utviklingsarbeid?
3. Hvor tilfreds er du med institusjonens tilrettelegging for og stimulering til at du og dine nærmeste kolleger videreutvikler den pedagogiske kompetansen?
4. Hvor tilfreds er du med de ressursene som stilles til rådighet for undervisning og annen faglig innsats i studietilbudene?
5. Hvor tilfreds er du med den faglige ledelsens rolle (v/dekan, instituttleder, studieleder, programleder, osv.) når det gjelder sikring og utvikling av kvaliteten i studietilbudene?
6. Hvor godt synes du at administreringen (planlegging, løpende tjenester og informasjon) av studievirksomheten fungerer?
7. Hvor tilfreds er du med det fysiske studiemiljøet (rom, utstyr, hjelpemidler, trivsel) som institusjonen tilbyr ditt fagområde?
8. Hvor godt (utfyllende og tydelig) synes du at studietilbudets læringsmål er beskrevet i studieplanen?
9. Hvor godt synes du at studietilbudets innhold og faglige nivå svarer til læringsmålene?
10. Hvor gode er (gjennomsnittlig) studentenes startforutsetninger for tilbudet, slik du har erfart det?
11. Hvor god mener du at lærergruppas samlede FoU-bakgrunn og faglige kompetanse er, vurdert ut fra tilbudets gradsnivå og kravet om forskningsbasert utdanning?
12. Hvor tilfreds er du med den gjennomgående pedagogiske kompetansen i studietilbudets lærergruppe?
13. Hvor tilfreds er du med lærergruppas interne samarbeid om planlegging, gjennomføring og evaluering av studietilbudet?
14. Hvor godt synes du at studietilbudet klarer å engasjere studentene i arbeidsformer som gir kjennskap til forskningsmetode og erfaring fra forskningspreget arbeid?
15. Hvor godt synes du at studietilbudet klarer å engasjere studentene i arbeidsformer som gir øvelse i generelle ferdigheter (som f. eks. oppgaveplanlegging, innhenting og syntese av informasjon, samarbeid, oppgaveløsning og videreformidling av kunnskap)?
16. Hvor godt mener du en greier å gi studentene tilstrekkelig veiledning og tilbakemeldinger i studiet?
17. Hvor god synes du (gjennomsnittlig) at studentenes arbeidsinnsats er?
18. Hvor godt mener du at eksamens-/prøveformene dekker de læringsmålene som er definert i studieplanen?
19. Hvor godt synes du at rutinene i institusjonens interne kvalitetssikringssystem bidrar til reell sikring og videreutvikling av kvaliteten i “ditt” studietilbud?

20. Hvor passende synes du at studentenes medvirkning og innflytelse på innhold og læringsprosesser er i studiet?

På alle spørsmålene gir respondentene ei vurdering på en 7-delt skala, der 4 er en nøytral verdi, mens verdiene 5 – 7 uttrykker stigende grader av “tilfredsstillende” og verdiene 3 – 1 stigende grader av “ikke tilfredsstillende”. (I spørsmål 20 er verdiene beskrevet som “om lag passe” for 4, mens ytterpunktene er “alt for liten” og “alt for stor”.)

21. På samme skala gir også respondentene i spørsmål 21 ei vurdering av hvor viktige/læringseffektive ni ulike arbeidsformer er i deres studietilbud: Forelesning, seminar med lærer, par- eller gruppearbeid uten lærer, prosjektarbeid, case eller simuleringer, skriftlige individuelle arbeid, laboratorie- eller feltarbeid, praksisundervisning og praksistrening, nettbasert undervisning og veiledning.

2.2 Gjennomsnittsscorer

Gjennomsnittsverdier for hvordan de faglig ansatte svarte på spørsmålene kan gi ei generell temperaturmåling av hvordan kvaliteten ved ulike sider ved utdanningsvirksomheten bedømmes av de faglig ansatte. Beregningen er gjort ved å ta utgangspunkt i den 7-delte skalaen respondentene brukte i sin vurdering, der 7 er mest tilfredsstillende og 1 mest utilfredsstillende. Senere i rapporten vil en gå nærmere inn på hvordan spredninga er på de ulike verdiene i skalaen (kapittel 2.3), samt hvordan svarene fordeler seg etter tilhørigheter, som f. eks. institusjonstype og fagområde (kapittel 5).

Tabell 1: Faglig ansattes rangering av kvalitetsaspekter i eget studietilbud (gjennomsnittsscore)

Rangering	Kvalitetsaspekt	Score
1	Samsvaret mellom mål, innhold og nivå i studiet	5,28
2	Lærergruppas FoU-bakgrunn og faglige kompetanse	5,26
3	Studieplanens klargjøring av læringsmål	5,13
4	Lærergruppas gjennomgående pedagogiske kompetanse	5,00
5	Hvordan eksamens- og prøveformer dekker studiets læringsmål	4,97
6	Det fysiske læringsmiljøet	4,94
7	Veiledning og tilbakemeldinger til studentene	4,90
8	Arbeidsformer som gir studentene trening i generelle ferdigheter	4,90
9	Internt samarbeid om studiet i lærergruppa	4,73
10	Arbeidsformer som gir studentene trening i FoU-preget arbeid	4,58
11	Administrering av studiene	4,42
12	Langsiktighet og forutsigbarhet i planlegging og arbeidsfordeling	4,37
13	Faglige lederes rolle i sikring og utvikling av studie kvaliteten	4,23
14	Studentenes startforutsetninger for studietilbudet	4,21
15	Studentenes arbeidsinnsats i studiet	4,19
16	Ressurser til undervisning og veiledning	4,18
17	Kvalitetssikringssystemet som instrument for god kvalitet	4,15
18	Institusjonens stimulering til pedagogisk utvikling	4,07
19	Institusjonens stimulering til FoU-arbeid ved ressurstildeling	3,96

Spørsmål 20: Når det gjelder studentenes innflytelse på innhold og gjennomføring i studietilbudet, viser de faglig ansatte stor grad av tilfredshet: 62 % synes innflytelsen er passe stor, mens 26 % synes den kunne ha vært “noe større”. Kun 7 % ønsker noe mindre eller klart mindre studentinnflytelse.

Spørsmål 21: De faglig ansattes vurdering av de ulike undervisnings- og arbeidsformene kom ut med følgende gjennomsnittsscorer for hvor viktige/læringseffektive de er i eget studietilbud:

Tabell 2: Faglig ansattes vurdering av ulike undervisnings- og arbeidsformer (gjennomsnittsscore):

Rangering	Undervisnings- og arbeidsformer	Score
1	Seminar m/lærer	5,39
2	Skriftlig arbeid	5,37
3	Forelesning	5,17
4	Prosjektarbeid	5,09
5	Praksis	4,90
6	Case / simulering	4,83
7	Lab.- / feltarbeid	4,79
8	Par- / gruppearbeid	4,77
9	Nettbasert undervisning	3,73

Måten spørsmålet ble stilt på kan muligens ha skapt noe uklarhet, da det kan oppfattes som å peke både mot arbeidsformenes *bidrag* til læringsprosessen, dvs. hvor mye de blir brukt, og mot hvor læringsfremmende (effektive) de er når de brukes. Forhåpentlig er det et samsvar her, ut fra presumptivt fornuftige valg av arbeidsformer. Se kapittel 6 for mer detaljert gjennomgang av svarene på spørsmålet om undervisnings- og arbeidsformer.

Kommentar

Det er beregnet feilmarginer for spørsmålene i tabell 1 og 2. Ved 95 % konfidensnivå, ligger feilmarginene rundt +/- 0,12 for hvert av spørsmålene. Med tanke på at tabellene viser relativt store sprang i gjennomsnittscorene, kan man hevde at de gir et godt bilde på hvordan de ansatte rangerer spørsmålene. En første kommentar til resultatene kan være at de faglig ansatte, basert på egenvurdering av sitt studietilbud, i det store og hele friskmelder norsk høyere utdanning. Av alle de 19 kvalitetsaspektene er det bare ett som (så vidt) har gjennomsnittsscore under middelverdien (medianen). Dette ene aspektet (ressurser til FoU) står også noe fjernt fra selve læringsprosessene. Men i forhold til ambisjoner om autoritative kvalitetsbedømmelser bør likevel dette inntrykket problematiseres noe. For det første kan det antas at de fleste vil være mer positivt enn negativt innstilt til en aktivitet/tjeneste som de selv er engasjert i. For det andre skjuler slike gjennomsnittsverdier variasjoner som kan vise både mye sterkere og mye svakere egenvurdering i enkelttilfeller. (Mer om dette i 2.3 nedenfor.) Gjennomsnittsscorer for et stort antall respondenter tenderer gjerne mot å skape et bilde av beskjedne avvik fra middelverdien, og et moderat, positivt bilde er ikke uventet i dette tilfellet.

Det kommer likevel fram et interessant trekk. Med ett eneste unntak grupperer de 19 gjennomsnittsscorene seg slik at de 9 aspektene som scorer best *alle* hører inn under det vi kan kalle “fagmiljøets eget bidrag”, mens de 10 øvrige aspektene, som scorer lavest, har å gjøre med institusjonens tilrettelegging for studiet, eller med studentenes evner og innsats, altså de gitte rammene som de faglig ansatte utøver sitt arbeid innenfor. Unntaket er det fysiske læringsmiljøet, med 6. beste score. De fire aspektene som får den beste bedømmelsen gjelder enten studiets plan og innhold eller de faglig ansattes kompetanse, pedagogisk så vel som faglig. Og da er vi så nær kjernen i studietilbudet som vi kan komme. Utfordringene, slik de faglig ansatte vurderer det, kan dermed synes å ligge “et annet sted”: Ikke hos de faglig ansatte selv, men i rammeforutsetningene.

Mønsteret kan forfølges enda litt lenger: Også blant de 10 aspektene som gjelder institusjonens tilrettelegging kan det anes et rangeringsmønster. På halvdistanse fra studietilbudenes konkrete læringsaktiviteter står faglige ledere (opp til dekan), administrasjon og planlegging av studiet, samt studentene med sine forutsetninger og sin innsats. Disse aspektene scorer alle bedre enn tre andre som representerer institusjonens tilrettelegging på en “fjernere” måte: Ressurser og stimulering til forskning og til pedagogisk utvikling, samt institusjonens kvalitetssikringssystem. At sistnevnte faktor scorer så lavt etter at det i mange år har vært et obligatorisk og sentralt element i nasjonale anstrengelser for økt kvalitet, er tankevekkende. Det kan synes som at den systematiske kvalitetssikringa oppleves som lite nyttig av svært mange faglig ansatte.

2.3 Svarfordelinger (spredning)

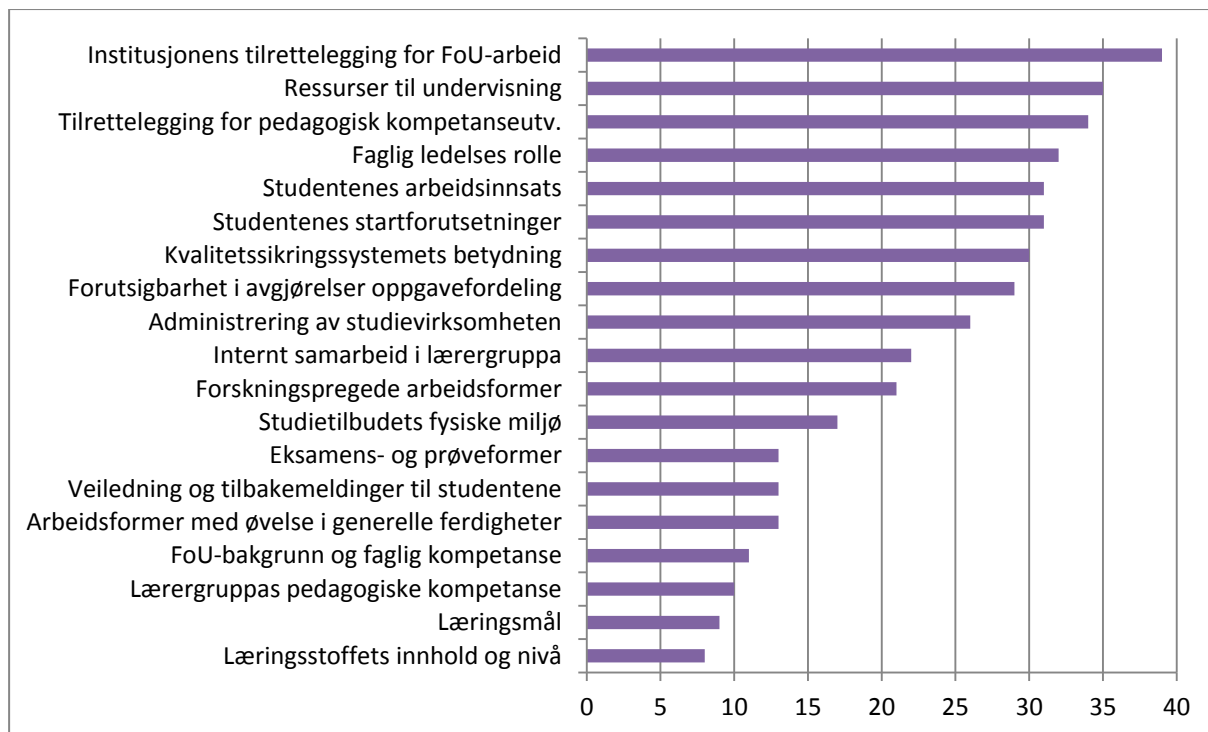
Nedenfor vises det hvordan svarene på de enkelte spørsmålene fordeler seg prosentvis, oppsummert som fordeling på tre sammenslåtte kategorier. Disse sammenslåtte kategoriene viser prosentandeler innenfor områdene “ikke tilfredsstillende” (svaralternativene 1 – 3), “nøytral eller moderat tilfredsstillende” (4 – 5) og “klart eller sterkt tilfredsstillende” (6 – 7).

Tabell 3: Prosentvis fordeling av faglig ansattes svar på alternativene 1–3, 4–5 og 6–7

Kvalitetsaspekt/kvalitetsfaktor	1 - 3	4 - 5	6 - 7
Forutsigbarhet i avgjørelser oppgavefordeling	29	42	29
Institusjonens tilrettelegging for FoU-arbeid	39	40	21
Tilrettelegging for pedagogisk kompetanseutv.	34	49	17
Ressurser til undervisning	35	43	22
Faglig ledelses rolle	32	44	24
Administrering av studievirksomheten	26	47	27
Studietilbudets fysiske miljø	17	41	42
Læringsmål	9	48	43
Læringsstoffets innhold og nivå	8	42	50
Studentenes startforutsetninger	31	51	18
FoU-bakgrunn og faglig kompetanse	11	37	52
Lærergruppas pedagogiske kompetanse	10	52	38
Internt samarbeid i lærergruppa	22	41	37
Forskningspregede arbeidsformer	21	52	27
Arbeidsformer med øvelse i generelle ferdigheter	13	53	34
Veiledning og tilbakemeldinger til studentene	13	52	35
Studentenes arbeidsinnsats	31	54	15
Eksamens- og prøveformer	13	49	38
Kvalitetssikringssystemets betydning	30	52	18

Fordeling av de svarene som uttrykker at et aspekt ved studietilbudet *ikke* er tilfredsstillende kan visualiseres ved grafisk framstilling:

Figur 1: Prosentvis andel svar fra faglig ansatte i en av de tre laveste svarkategoriene (Ikke tilfredsstillende), rangert etter kvalitetsområde:

Kommentar

Et trekk som svarfordelinga viser, er at svært mange av svarene samler seg i den sammensatte kategorien som her er kalt “nøytral eller moderat tilfredsstillende” (verdiene 4 og 5 på skalaen). Over halvparten av respondentene gir denne vurderinga på spørsmål om kvaliteten i studentenes arbeidsinnsats, fremming av generelle ferdigheter, bruk av forskningspregede arbeidsformer, veiledning og tilbakemeldinger til studentene, lærernes pedagogiske kompetanse og studentenes startforutsetninger. I denne store gruppa finner vi både kvalitetsaspekter med klart positiv og med forholdsvis svak gjennomsnittscore. Når så mange spørsmål har over halvparten av svarene i kategorien “nøytral/moderat tilfredsstillende” (Flere andre spørsmål har like under halvparten, mens bare ett har under 40 %.), gir dette et noe “grått” eller beskjedent kvalitetsbilde, slik de faglig ansatte vurderer det.

De kvalitetsaspektene som får enten mange sterke (6 – 7) eller mange svake (1 – 3) vurderinger samsvarer naturlig nok godt med de som scorer relativt høyt eller lavt i gjennomsnittsscore. Halvparten av respondentene gir sterkt positiv vurdering til egen lærergruppes FoU-bakgrunn/faglige kompetanse og læringsstoffets nivå og innhold. Disse to aspektene skiller seg klart ut som de mest positivt vurderte. Også læringsmålene og fysisk studiemiljø får en stor andel høy vurdering. Tilsvarende samsvar med lav gjennomsnittsscore finner en når det gjelder de aspektene som får et høyt antall svake vurderinger. Her finner en først og fremst institusjonens tilførsel av ulike ressurser og stimulanser, studentenes forutsetninger og arbeidsinnsats, samt det bidraget til kvalitet som kommer fra faglig ledelse og kvalitetssikringssystemet.

Den moderate, men jevnt positive selvevalueringa av utdanningskvaliteten fra de faglig ansattes side utdypes altså noe når en ser på svarfordelingene. For eksempel gir om lag en tredjedel av respondentene bedømmelsen “ikke tilfredsstillende” for hele 9 av de 19 aspektene som det spørres om. Men en merker seg også at ingen av disse aspektene ligger inn under de faglig ansattes eget primære ansvarsområde, men gjelder institusjonens tilrettelegging og ressursbruk i utdanningene.

2.4 Sammenligning med Barometer 2010

Sammenligninger med barometeret for 2010 kan ikke bli helt nøyaktige, da spørsmålene som nevnt ble stilt på en annen måte, og med en annen skala for svaralternativer. Det er likevel ingen tvil om at hovedfunnene i 2010 stort sett bekreftes i 2011. Ett tydelig samsvar er tendensen til at flest svar samler seg i den moderat positive kategorien “tilfredsstillende”. Dette utslaget var noe sterkere i 2010 enn i 2011, men det kan forklares ved at skalaen da var trangere.

Samsvar er det også i hvordan kvalitetsaspektene relativt vurderes. I begge barometrene er det lærernes faglighet og forskningsbakgrunn som scorer høyest. I 2010 var dette aspektet det eneste der det “beste” svaralternativet (“svært god”) hadde høyest score. Også de øvrige aspektene som kan knyttes til lærernes bidrag hadde klart positiv score. Det gjelder studieplanen, med relevans, mål og vurderingsformer, og det gjelder selve læringsprosessene og ivaretaking av generiske ferdigheter. De samme aspektene kommer best ut også i 2011. Tilfredshet med fysisk studiemiljø er tydelig i begge barometrene.

I 2010 kom forskjeller i hvordan de ulike aspektene ble vurdert i forhold til hverandre tydeligst fram i følgende spørsmål: Lærerne ble bedt om å velge tre faktorer fra et gitt sett av ni, der de mente at det var viktigst å gjøre endringer for å oppnå generell forbedring av studentenes læringsresultat. De tre faktorene som samlet klart flest valg var studentenes arbeidsinnsats, studentenes startforutsetninger og undervisningsvolumet, mens kompetanserelaterte og didaktiske forhold ble ansett som mindre kritiske. Det samsvarer helt tydelig med hvordan lærerne i 2011-barometret gir lavest vurdering av nettopp de samme faktorene, i tillegg til noen andre rammefaktorer som det ikke ble spurt om i 2010.

3 Barometer for studenter

Dette kapitlet behandler hele utvalget av studenter samlet og gir dermed et gjennomsnittlig bilde av hvordan de ser på ulike sider ved det studietilbudet de tar. Når respondentene på en rimelig måte representerer alle institusjonstyper, fagområder og gradsnivåer, kan svarene gi en antydning av en “indeks” for hvordan studentenes opplever og vurderer kvaliteten i norsk høyere utdanning.

3.1 Spørsmålene

Spørreskjemaet til studentene har i alt 18 spørsmål. Med unntak for de 5 innledende spørsmålene som identifiserer svarernes ulike tilhørigheter, gjengis de øvrige 13 spørsmålene her i sin helhet. Senere kan de bli referert til under kortere betegnelser, eller ved de numrene de har i oversikten nedenfor.

1. Hvor god sammenheng synes du det er mellom studietilbudets læringsmål og innholdet i pensum og undervisning?
2. Hvor god relevans mener du at studietilbudet har for yrkeslivet?
3. Hvor gode startforutsetninger mener du (i dag) at du selv hadde for å ta studietilbudet?
4. Hvor godt synes du at studietilbudets undervisnings- og arbeidsformer gir deg erfaring med og innsikt i forskningspreget arbeid på fagområdet?
5. Hvor godt synes du at arbeidsformene i studietilbudet gir deg øvelse i generelle ferdigheter (som f. eks. oppgaveplanlegging, innhenting og syntese av informasjon, samarbeid, oppgaveløsning og viderefremming av kunnskap)?
6. Hvor tilfreds er du med omfanget på undervisningen i studietilbudet?
7. Hvor god synes du at kvaliteten på undervisningen (gjennomgående) er?
8. Hvor tilfreds er du med veiledning og tilbakemeldinger fra lærerne?
9. Hvor godt mener du at eksamens- og prøveformene kan gi et godt og rettferdig bilde av dine kunnskaper og ferdigheter, sett i forhold til læringsmålene?
10. Hvor tilfreds er du med den fysiske og administrative infrastrukturen (rom, utstyr, leseplasser, bibliotek, kantine, elektronisk plattform, informasjon, osv.)?
11. Hvor tilfreds er du med det psykososiale studiemiljøet i dette studietilbudet?
12. Hva mener du om studentenes medvirkning og innflytelse på innhold og læringsprosesser i studiet?

På alle spørsmålene gir respondentene ei vurdering på en 7-delt skala, der 4 er en nøytral verdi, mens verdiene 5 – 7 uttrykker stigende grader av “tilfredsstillende” og verdiene 3 – 1 stigende grader av “ikke tilfredsstillende”. (I spørsmål 12 er verdiene beskrevet som “om lag passe” for 4, mens ytterpunktene er “alt for liten” og “alt for stor”.)

13. På samme skala gir også respondentene i spørsmål 13 ei vurdering av hvor viktige/effektive ni ulike arbeidsformer er i “deres” studietilbud: Forelesning, seminar med lærer, par- eller gruppearbeid uten lærer, prosjektarbeid, case eller simuleringer, skriftlige individuelle arbeid, laboratorie- eller feltarbeid, praksisundervisning og praksistrening, IKT-basert undervisning og veiledning.

3.2 Gjennomsnittscorer

Gjennomsnittsverdier for hvordan studentene svarte på spørsmålene kan gi ei generell temperaturmåling, sett fra studentperspektiv, av kvaliteten ved ulike sider ved utdanningsvirksomheten. Senere i rapporten vil en gå nærmere inn på hvordan spredninga er på de

ulike verdiene i skalaen (kapittel 3.3), samt hvordan svarene fordeler seg etter tilhørigheter, som f. eks. institusjonstype og fagområde (kapittel 5).

Tabell 4: Studenters rangering av kvalitetsaspekter i eget studium (gjennomsnittsscore)

Rangering	Kvalitetsaspekt	Score
1	Egne startforutsetninger	5,40
2	Studiets yrkesrelevans	5,15
3	Psyko-sosialt studiemiljø	5,10
4	Sammenheng mål – nivå - innhold	4,92
5	Trening/erfaring med FoU-preget arbeid	4,73
6	Trening i generiske ferdigheter	4,69
7	Undervisningens omfang	4,66
8	Undervisningens kvalitet	4,65
9	Fysisk og administrativ infrastruktur	4,60
10	Dekkende eksamen/prøver	4,33
11	Veiledning og tilbakemeldinger	4,32

Spørsmål 12: Spørsmålet gjelder tilfredshet med studenters medvirkning og innflytelse, der 40 % svarer “om lag passe” (4 på skalaen), 33 % svarer “kunne vært noe større” (3) og 22 % mener at den er for liten (1 og 2). Bare 5 % mener at den kunne vært mindre (5, 6 og 7). Studentene framstår altså som rimelig godt tilfredse med egen medvirkning og innflytelse, selv om mange kunne ha ønsket noe økning.

Spørsmål 13: spørsmålet gjelder vurdering av ulike læringsformers viktighet/effektivitet. Studentenes bedømmelse av de ulike undervisnings- og læringsformene kommer ut med følgende resultat, uttrykt i gjennomsnittsscore:

Tabell 5: Studenters rangering av ulike undervisnings- og arbeidsformer (gjennomsnittsscore)

Rangering	Undervisnings-/arbeidsform	Score
1	Praksis	5,36
2	Individuelt skriftlig arbeid	5,35
3	Forelesning	5,20
4	Seminar med lærer	5,04
5	Laboratorie- og feltarbeid	4,85
6	Prosjektarbeid	4,69
7	Case/simuleringer	4,67
8	Par-/gruppearbeid	4,63
9	Nettbasert undervisning	3,69

De fire formene som scorer høyest er praksisundervisning/praksistrening, skriftlige individuelle arbeid, forelesning og seminar med lærer. Helt klart lavest scorer nettbasert undervisning/veiledning. For dette spørsmålet gjelder det samme forbeholdet som ble nevnt i forbindelse med tilsvarende spørsmål til lærerne, som har å gjøre med måten spørsmålet ble stilt på (se 2.2 foran).

Kommentar

Det er beregnet feilmarginer for spørsmålene i tabell 4 og 5. Ved 95 % konfidensnivå, ligger feilmarginene rundt +/- 0,16 for hvert av spørsmålene. Med tanke på at tabellene viser relativt store sprang i gjennomsnittscorene, kan man hevde at de gir et godt bilde på hvordan studentene rangerer spørsmålene. Spesielt i studentundersøkelsen må det tas forbehold for en viss usikkerhet omkring resultatene som har å gjøre med det begrensede utvalget respondenter (Se 1.3 foran). Som de faglig ansatte, gir også studentene en gjennomgående jevn og moderat positiv vurdering av ulike kvalitetsaspekter i de studietilbudene de tar. Ingen aspekter får gjennomsnittlig “ikke tilfredsstillende” vurdering. Scorene er en anelse høyere hos studentene, men hvis en ser bort fra spørsmål til lærerne om institusjonens ledelse, tilretteleggelse, kvalitetsarbeid og ressursprioriteringer (som lærerne gir lav score, og som studentene ikke fikk), viser det seg at studenter og lærere bruker skalaen temmelig likt, med samling av alle de berørte kvalitetsaspektene innafor ca. 1 verdipoeng.

Rangert litt under midten i dette jevne bildet finner en studentenes vurdering av *undervisningens kvalitet og omfang*, som altså (gjennomsnittlig) verken vekker spesiell begeistring eller kritikk. Videre merker en seg at veiledning og tilbakemeldinger kommer helt på bunnen i studentenes vurdering, og at heller ikke eksamens- og prøveordningene har sterk tillit. Studentene er relativt godt fornøyd med studienes yrkesrelevans, det psykososiale miljøet og ikke minst sine egne forutsetninger for å ta det valgte studiet. Studentenes gjennomsnittsscore for sistnevnte aspekt er den høyeste i hele undersøkelsen (både lærere og studenter). At trening i FoU-preget arbeid og generelle ferdigheter scorer høyere enn kvalitet på undervisning, eksamensregime og fysisk og administrativ infrastruktur kan virke overraskende, og kan ha sin forklaring i ulike måter å forstå begrepene “forskningspreget arbeid” og “generelle ferdigheter” på. Her må en også ta i betraktning at forskjellene er svært små, og at utvalget også omfatter mastergradsstudenter og doktorgradsstipendiater. For mange vil kanskje den relativt lave graden av tilfredshet med fysisk og administrativ infrastruktur være overraskende.

3.3 Svarfordelinger (spredning)

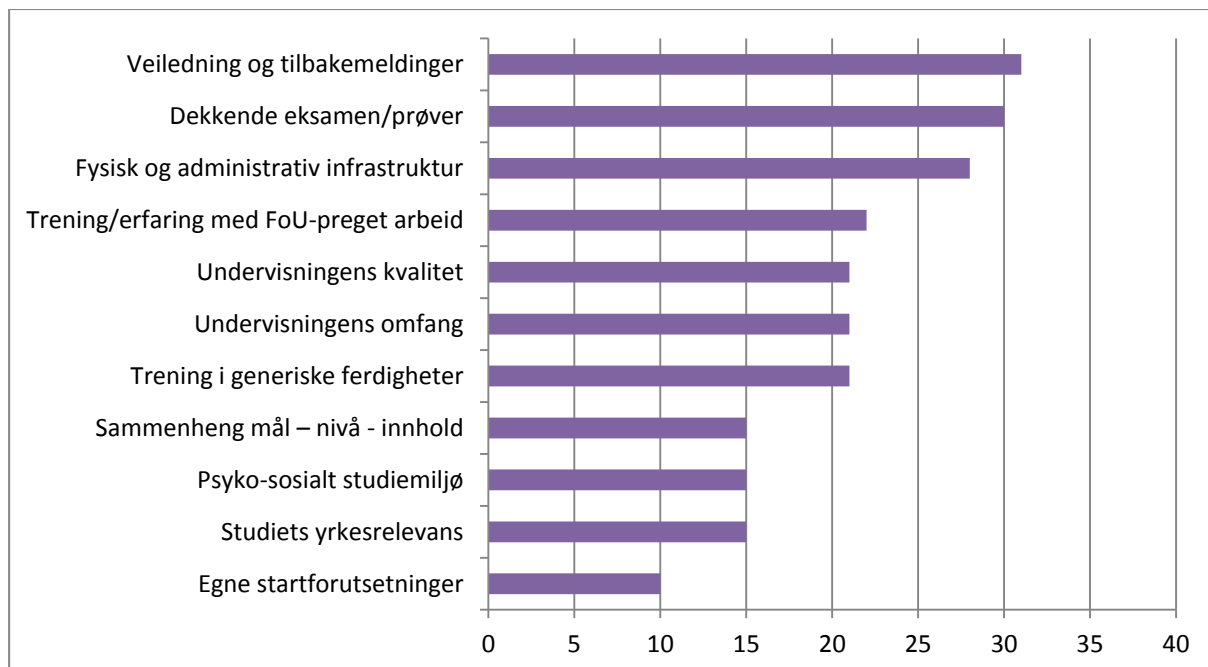
Nedenfor vises det hvordan studentenes svar på de enkelte spørsmålene fordeler seg prosentvis, oppsummert i tre sammenslåtte kategorier. Disse sammenslåtte kategoriene viser prosentandeler innenfor områdene “ikke tilfredsstillende” (svaralternativene 1 – 3), “nøytral eller moderat tilfredsstillende” (4 – 5) og “klart eller sterkt tilfredsstillende” (6 – 7).

Tabell 6: Prosentvis fordeling av studenters svar på alternativene 1–3, 4–5 og 6–7

Rangering	Tekst	1-3	4-5	6-7
1	Egne startforutsetninger	10	36	54
2	Studiets yrkesrelevans	15	38	47
3	Psyko-sosialt studiemiljø	15	37	48
4	Sammenheng mål – nivå – innhold	15	50	35
5	Trening/erfaring med FoU-preget arbeid	22	39	39
6	Trening i generiske ferdigheter	21	50	29
7	Undervisningens omfang	21	48	31
8	Undervisningens kvalitet	21	50	29
9	Fysisk og administrativ infrastruktur	28	33	38
10	Dekkende eksamen/prøver	30	46	25
11	Veiledning og tilbakemeldinger	31	41	26

Andel vurderinger av “ikke tilfredsstillende” på de ulike aspektene kan framstilles visuelt:

Figur 2: Prosentvis andel svar fra studenter i en av de tre laveste svarkategoriene (Ikke tilfredsstillende), rangert etter kvalitetsområde

Kommentar

Sammenholdt med hvordan kvalitetsaspektene rangeres etter gjennomsnittsscore, er det få særskilt overraskende utslag i svarfordelingene. En merker seg likevel at det er fire aspekter i midtsjiktet av rangeringen som skiller seg ut med særlig høy andel svar i kategoriene 4 og 5, altså det vi har kalt “nøytral eller moderat tilfredsstillende” vurdering: Det gjelder sammenheng mellom mål og innhold i studietilbudet, trening i generiske ferdigheter, undervisnings omfang og undervisnings kvalitet. Med mulig unntak for spørsmålet om generiske ferdigheter, er dette sentrale aspekter ved tilbudet som studenter må forventes å ha klare oppfatninger om. Når halvparten av de spurte studentene enten svarer nøytralt eller i den svakeste positive kategorien, understreker dette inntrykket av at mange studenter har en aksepterende, men ikke svært tilfreds, oppfatning av undervisnings kvalitet og omfang i det studiet de tar.

Et aspekt der studentene viser mindre tilbøyelighet til å gi nøytral/svakt positiv vurdering, er den fysiske og administrative infrastrukturen. Til å score så lavt i gjennomsnitt, får dette aspektet en forholdsvis høy andel vurderinger i kategorien “klart eller sterkt tilfredsstillende”. Når det er forholdsvis mange både som er *klart* tilfreds og som gir vurderinga “ikke tilfredsstillende”, kan dette tyde på reelle ulikheter på dette punktet rundt om på institusjonene.

4 Lærere og studenter sammenlignet

4.1 Ulike oppfatninger av kvalitet?

Kan barometeret antyde i hvilken grad faglig ansatte og studenter har sammenfallende eller avvikende oppfatninger om utdanningskvalitet i studietilbudene i norsk høyere utdanning? Ei sammenligning av resultatene i de to undersøkelsene kan gi noen svar. Først ei presisering: Utvalgene av ansatte og studenter er ikke hentet fra de samme studietilbudene, men fra de samme *kategoriene* studietilbud. Følgelig er det heller ikke de samme studietilbudene som de to gruppene vurderer. Resultatene er gyldige for tendenser i norsk høyere utdanning i den grad de statistisk signifikante. Det lave antallet studenter som er spurt gjør svarene for denne gruppa mindre sikre enn for lærerne.

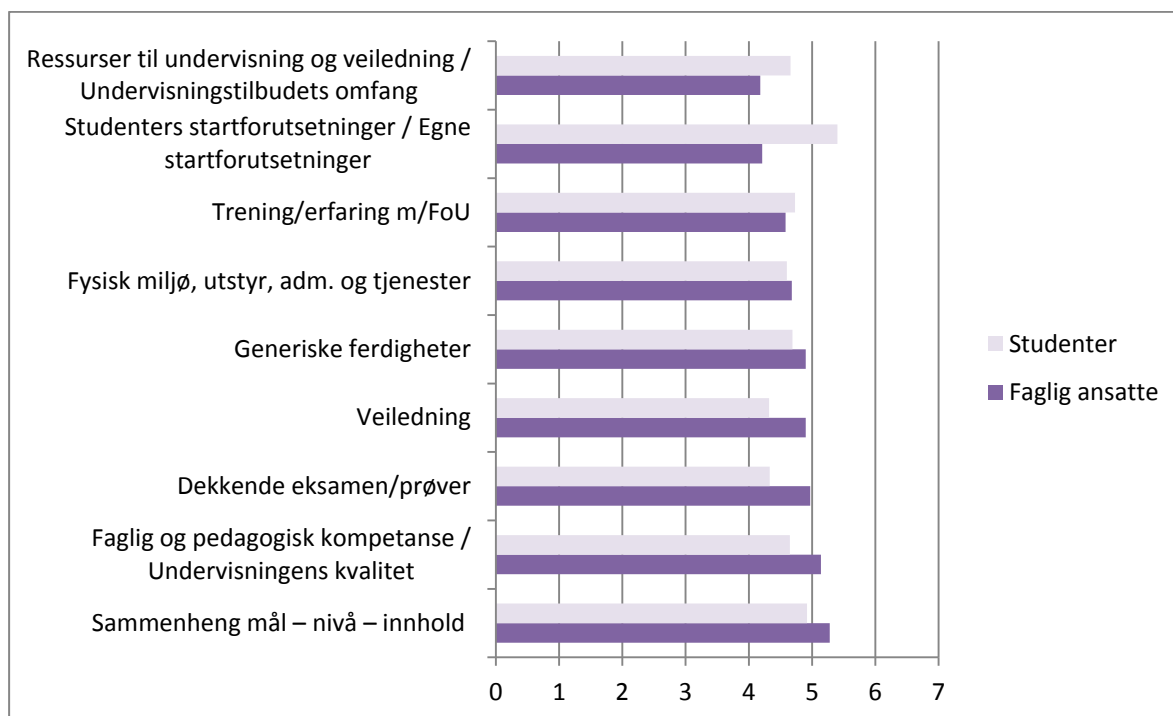
For å gjøre (og anskueliggjøre) sammenligninga har vi tatt vekk de spørsmålene til de faglig ansatte som ikke har noen motpart blant studentene, dvs. i hovedsak spørsmål der lærerne bes om å vurdere hvordan ulike sider ved institusjonens policy og styring av utdanningsvirksomheten slår inn i forhold til tilbudets kvalitet. Ett av spørsmålene til studentene (om psykososialt studiemiljø) har ikke noe motstykke hos lærerne, og tas også ut av sammenligninga. Videre ble ikke studentene spurt om å vurdere lærernes faglige og pedagogiske kompetanse, men derimot “undervisningens kvalitet”. Når vi sammenligner, slås derfor de to kompetansekategoriene (faglig og pedagogisk) på lærersida sammen til én, for å sammenlignes med studentenes vurdering av undervisningskvaliteten. Tilsvarende gjøres for fysisk og administrativ infrastruktur, som er to spørsmål til lærerne, men ett til studentene. Ei sammenligning av de gjenværende “like” kategoriene blir da slik.

Tabell 7: Sammenligning av hvordan kvalitetsaspektene gjennomsnittlig scorer og rangeres av henholdsvis faglig ansatte og studenter

Kvalitetsaspekt/-faktor	Faglig ansatte		Studenter	
	Score	Rang	Score	Rang
Sammenheng mål – nivå – innhold	5,28	1	4,92	2
Faglig og pedagogisk kompetanse	5,14	2	4,65	6
Dekkende eksamen/prøver	4,97	3	4,33	8
Veiledning	4,90	4	4,32	9
Generiske ferdigheter	4,90	4	4,69	4
Fysisk miljø, utsyr, adm. og tjenester	4,68	6	4,60	7
Trening FoU-preget arbeid	4,58	7	4,73	3
Studenters startforutsetninger	4,21	8	5,40	1
Ressurser til undervisning/veiledning	4,18	9	4,66	5

Forskjellene mellom de faglig ansattes og studentenes vurderinger kan anskueliggjøres visuelt:

Figur 3: Faglig ansattes og studenters vurdering av enkeltaspekter, sammenlignet:

Om signifikans: Forskjellene i gjennomsnittscore mellom studenter og ansatte er signifikante. Dette gjelder alle kvalitetsaspektene unntatt trening/erfaring med FoU og fysisk miljø, utstyr og adm. tjenester.

Kommentar

Vurderingene fra de faglig ansatte som kom fram i barometeret i 2010 vakte til dels skarpe kommentarer fra talspersoner for studentene. Det var særlig lærernes vurderinger av studentenes studieforutsetninger og arbeidsinnsats i studiene som det ble reagert på, men også lærernes tendens til å si seg godt tilfreds med studietilbudsleveransen fra sin egen og institusjonens side ble kommentert. Siden denne undersøkelsen for 2011 i hovedsak presenterer et uforandret bilde hva gjelder lærernes vurderinger, vil en forvente klare forskjeller mellom lærernes og studentenes syn på de ulike kvalitetsaspektene. Det viser seg da også å være tilfelle. Av de ni kvalitetsområdene der en kan gjøre mer eller mindre direkte sammenligninger blir de fire områdene som rangeres høyest av lærerne rangert som nummer 2, 6, 8 og 9 av studentene. Lærernes faglige og pedagogiske kompetanse er nær toppen (nr. 2) i deres egen rangering, mens undervisningens kvalitet er under middels rangert blant studentene. Denne forskjellen er minst like klar for ”veiledning og tilbakemeldinger”, som får middels vurdering av lærerne, men kommer helt på bunnen av studentenes liste. Aller størst forskjell finner en i oppfatninga av studentenes forutsetninger for det studiet de tar, som rangeres som nest lavest av de faglig ansatte og øverst av studentene, med den høyeste enkeltscore i hele barometeret. Studentene viser også klart større skepsis til studietilbudenes eksamen- og prøveformer enn de faglig ansatte gjør.

På noen områder gir de to gruppene nokså lik relativ vurdering. Viktigst å bemerke her er det kanskje at begge gruppene gir høy score til det vi kan kalle selve studieprogrammet: dets mål, nivå og innhold. For lærerne er dette det sterkeste aspektet av alle; for studentene det nest sterkeste. Det er ingen statistisk signifikant forskjell mellom studenter og ansatte i vurderingen av fysisk og administrativ infrastruktur i og trening i FoU. Vurdering av trening i generiske ferdigheter er også nok så lik.

Derimot kan en merke seg at mens lærerne synes å mene at behovet for større ressurser til undervisning og veiledning er det mest kritiske trekket av alle, synes studentene å være mindre opptatt av at undervisningsinnsatsen i studietilbudet skulle være for tynn.

Lærerne ga ei svært kritisk vurdering av studentenes arbeidsinnsats i fjorårets barometer. På dette punktet kan vi ikke gjøre noen direkte sammenligning i 2011, da studentene ikke ble spurt om å vurdere sin egen arbeidsinnsats i studiet. Men vi ser at dette aspektet fortsatt vurderes som aller svakest av lærerne, når vi unntar fire aspekter som har å gjøre med institusjonens ressurstildeling og bruk av kvalitetssikringssystem. For de fleste aspektene som kommer inn under “det faglige og pedagogiske tilbudet” gir studentene klart lavere vurdering enn de faglig tilsatte. Gjennomsnittlig gir studentene om lag et halvt poeng lavere på skalaen for undervisningskvalitet (sammenlignet med faglig og pedagogisk kompetanse for lærerne), veiledning og prøveformer.

I det følgende kapitlet om svarfordelinger i forhold til respondentenes tilhørighet i ulike institusjonstyper, fagområder, gradsnivåer og stillingskategorier blir det også gjort noen sammenligninger mellom de faglig ansatte og studentene.

5 Variasjoner etter tilhørighet

Hensikten med å sammenligne svarene etter respondentenes ulike former for tilhørighet, er å undersøke om materialet gir antydning av at kvaliteten vurderes ulikt, f. eks. i ulike institusjonstyper, eller innenfor ulike fagområder. Når utvalgene oppdeles slik, øker faren for tilfeldige utslag, i og med at de sammenlignede gruppene er mye mindre enn hele utvalget. Så både for å kunne sammenligne større tall og for å få fram eventuelle hovedtendenser, har vi i analysen lagt vekt på å sammenligne noen *sammenslåtte* kategorier. I de presentasjonene av svarfordelinger som følger nedenfor opererer vi derfor med sammenslåtte gjennomsnittscorer for følgende brede samlinger av kvalitetsaspekter:

- De spørsmålene som gjelder *institusjonens tilrettelegging for kvalitet* (bare faglig ansatte)
- De spørsmålene som gjelder *det faglig-pedagogiske tilbudet*
- De spørsmålene som gjelder *studentenes forutsetninger og innsats*.
- De spørsmålene som gjelder *studiemiljø* (bare studenter)

De sammenligningene som trekkes fram og kommenteres er i hovedsak mellom disse sammenslåtte gruppene av kvalitetsaspekter, selv om også en del utslag i enkeltaspekter blir kommentert.

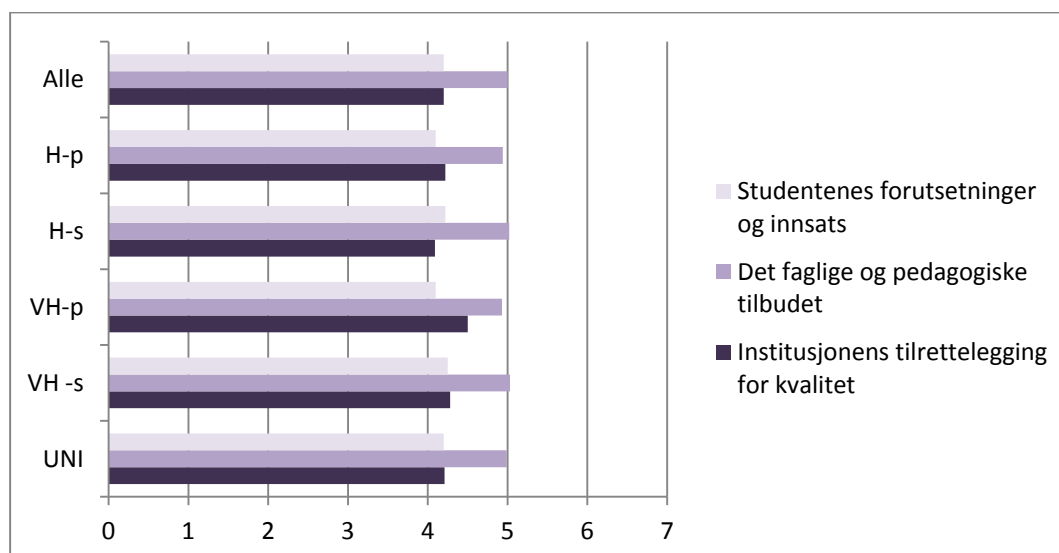
5.1 Etter institusjonstype

Institusjonstypene som sammenlignes er: Universitet (UNI), statlig vitenskapelig høgskole (VH-s), privat vitenskapelig høgskole (VH-p), statlig høgskole (H-s) og (institusjonsakkreditert) privat høgskole (H-p).

Faglig ansatte

Gjennomsnittsscore i svarene fra de faglig ansatte, sammenslått i tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter, kan framstilles visuelt slik:

Figur 4: Faglig ansattes gjennomsnittlige vurdering for tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter i de fem ulike institusjonstypene

De eksakte tallene for gjennomsnittsscore vises i følgende tabell:

Tabell 8: Faglig ansattes gjennomsnittlige vurdering for tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter i de fem ulike institusjonstypene

Kategori kvalitetsaspekter	UNI	VH-s	VH-p	H-s	H-p	Alle
Institusjonens tilrettelegging for kvalitet	4,21	4,28	4,50	4,09	4,22	4,20
Det faglige og pedagogiske tilbudet	4,99	5,03	4,93	5,02	4,94	5,00
Studentenes forutsetninger og innsats	4,20	4,25	4,10	4,22	4,10	4,20
Etter institusjonstype, gjennomsnittsscore	4,59	4,66	4,71	4,58	4,55	4,60
(Antall respondenter)	(355)	(83)	(16)	(163)	(33)	(650)

Om signifikans: Ingen av forskjellene i gjennomsnittsscore i figuren/tabellen er signifikante.

Svarprofilene for faglig ansatte i ulike institusjonstyper viser små forskjeller. Når det gjelder synet på hvordan institusjonen legger til rette for utdanningskvaliteten, gir ansatte i private vitenskapelige høyskoler (NB: lite utvalg!) bedre karakter til sin institusjon, mens forskjellene mellom de øvrige institusjonstypene er mindre, og ligger innenfor et spenn på 0,19 på skalaen. Av svarfordelinger på enkeltspørsmål (ikke vist i tabellen), legger en merke til at ansatte i høyskolene (både statlige og private) skiller seg ut ved å gi gjennomsnittlig negativ (ikke tilfredsstillende) score til tilrettelegging for både FoU og pedagogisk kompetanse.

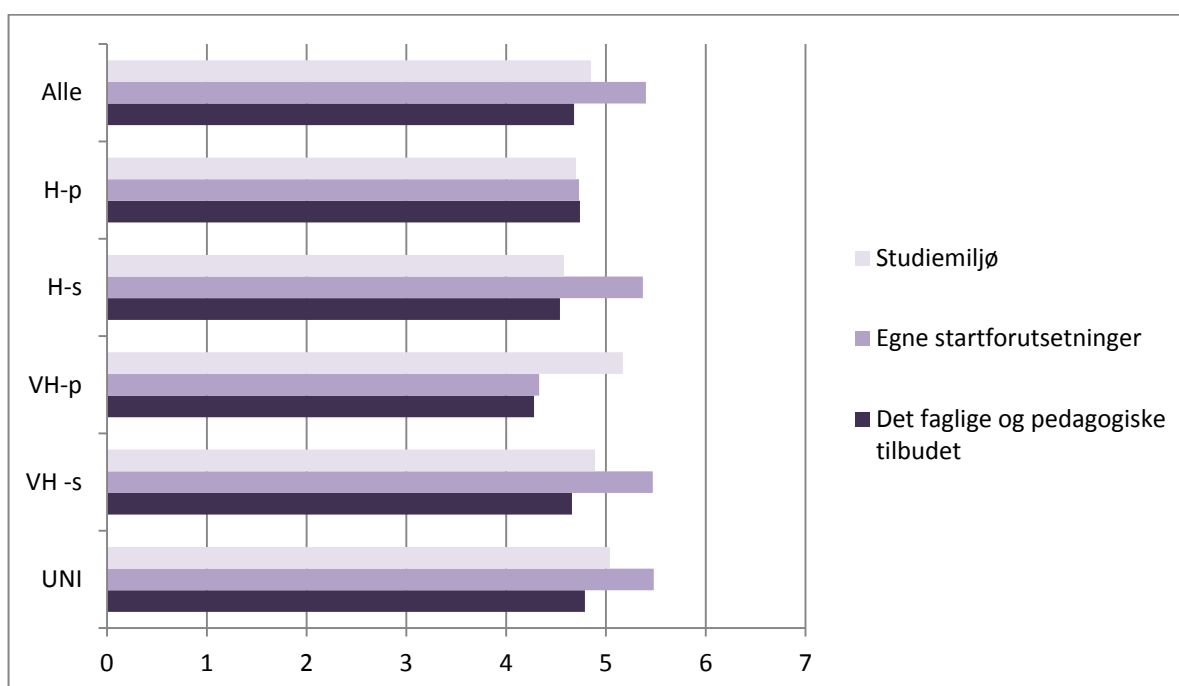
Også i synet på selve det faglig-pedagogiske tilbudet og studentenes forutsetninger og innsats viser undersøkelsen små forskjeller mellom institusjonstypene. Forskjellene ligger innafor 0,15 poeng på skalaen. Av svar på enkeltspørsmål (ikke vist i tabellen) merker en seg forholdsvis stor variasjon i synet på lærergruppas faglige kompetanse, der forskjellen mellom universiteter og statlige vitenskapelige høyskoler på den ene sida (5,46 og 5,29) og de øvrige institusjonstypene (4,88 – 4,93) er betydelig. Spesielt er så lav score fra ansatte i private *vitenskapelige* høyskoler interessant, særlig siden lærerne i denne kategorien også gir klart laveste score for studentenes befatning med FoU-pregede arbeidsformer (4,19). Ansatte i statlige vitenskapelige høyskoler gir det faglige innholdet og nivået i eget studium best bedømmelse. Generelt gjelder at de observerte forskjellene ikke er statistisk signifikante.

Samlet sett viser fordelinga sterkest tilfredshet blant de ansatte i de vitenskapelige høyskolene, men forskjellene er små. De mest markante utslagene er de som nevnes ovenfor for private vitenskapelige høyskoler, men her er antall svarende så lavt at det er umulig å si om dette er representative tendenser, spesielt med tanke på hvor ulike (størrelse, faglig innretning) institusjonene i denne kategorien er. Hovedinntrykket blir at institusjonstilhørighet synes å spille en relativt liten rolle for hvilket syn de faglig ansatte har på utdanningskvaliteten i “egne” studietilbud. Dette kan reflektere at skillene mellom institusjonstypene er forholdsvis utydelige i det norske utdanningslandskapet, der flere universiteter nå deler mange karakteristika med høyskolene, som på sin side – gjennom akkreditering av nye master- og doktorgrader – har fått fagmiljøer som ligner på universitetenes.

Studenter

Gjennomsnittsscore i svarene fra studentene, sammenslått i tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter, kan framstilles visuelt slik:

Figur 5: Studenters gjennomsnittlige vurdering for tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter i de fem ulike institusjonstypene

Om signifikans: Det er ingen signifikante forskjeller i gjennomsnittscorene, unntatt mellom Universitet og de andre institusjonstypene, der universitetene har signifikant større score) enn de andre på aspektene Studiemiljø og Faglig-pedagogisk tilbud.

De eksakte tallene for gjennomsnittsscore vises i følgende tabell:

Tabell 9: Studenters gjennomsnittlige vurdering for tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter i de fem ulike institusjonstypene

Kategori av kvalitetsaspekter	UNI	VH -s	VH -p*	H-s	H-p	Alle
Det faglige og pedagogiske tilbudet	4,79	4,66		4,54	4,74	4,68
Egne startforutsetninger	5,48	5,47		5,37	4,73	5,40
Studiemiljø	5,04	4,89		4,58	4,70	4,85
Samlet	4,89	4,78		4,62	4,73	4,78
(Antall respondenter)	(211)	(31)		(135)	(15)	(396)

*Denne institusjonskategorien har for få respondenter til at tallene presenteres.

En tydelig – og signifikant – tendens er de gjennomgående høyere scorene som studentene gir i universiteter enn i statlige høyskoler, med størst utslag for studiemiljø. Studentenes (relativt) lavere vurdering av egne startforutsetninger i de private institusjonene er også så markert at den er interessant på tross av det lave antallet svarende.

Når en ser på vurderinga av enkeltaspekter (ikke vist i tabellen), viser det seg at forskjellene er små for undervisningskvalitet og veiledning. Her scorerer institusjonstypene jevnt hos studentene. Verd å merke seg er ellers er at “trening i FoU-preget arbeid” gis en signifikant høyere score av studentene på universitetene, og en signifikant lavere score av studentene i de statlige høyskolene. Det er også i de statlige høyskolene en finner relativt størst (og signifikant mer) misnøye med det fysiske og sosiale studiemiljøet.

Læreres og studenters vurderinger sammenlignet

Verken i de faglig ansattes eller i studentenes vurderinger ser det altså ut til at institusjonstype er utslagsgivende for kvalitetsbedømmelsen. I *samlet score*, er forskjellene mellom lærernes og studentenes vurderinger stort sett de samme i alle institusjonstypene, varierende fra 0,04 (statlige høyskoler) til 0,3 (universiteter) sterkere vurdering fra studentenes side. Når det gjelder *det faglig-pedagogiske tilbudet* er lærernes vurderinger høyere i alle institusjonskategorier, og signifikant høyere ved universiteter og statlige høyskoler. Forskjellene mellom de to gruppenes gjennomsnittsscore er fra 0,2 til 0,5 poeng.

Det mest markante utslaget mellom institusjonstypene er følgende: Ved de tre statlige institusjonstypene finner vi en meget stor og signifikant forskjell mellom lærernes og studentenes vurdering av *studentenes studieforutsetninger*. Differansen er her rundt 1,25 poeng mellom lærernes (lave) vurdering og studentenes (høye) egenvurdering. I de private institusjonene, derimot, er denne forskjellen kun rundt 0,2, hvilket særlig skyldes de faglig ansattes relativt sterkere vurdering av studentenes forutsetninger.

Det *fysiske* studiemiljøet får klart mer negativ vurdering av studentene enn av lærerne i fire av de fem institusjonstypene. Unntaket her er studentene ved universiteter, som er marginalt mer positive enn lærerne (4,92 mot 4,88).

5.2 Etter fagområde

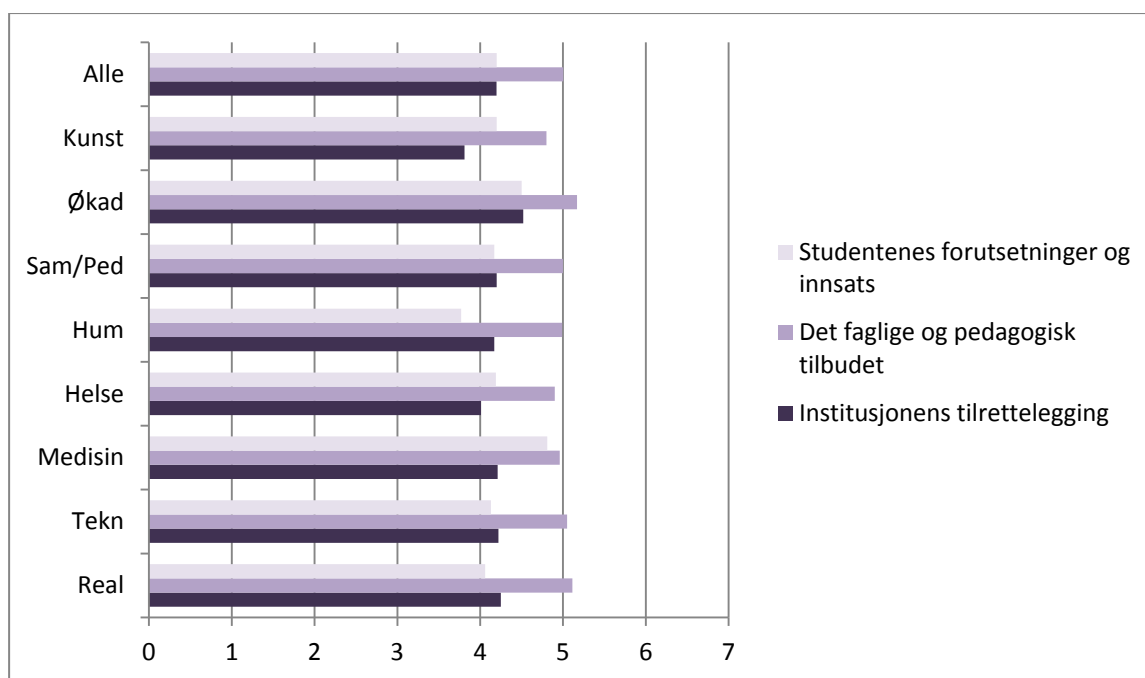
Utvalgene for lærere og studenter er oppdelt på følgende brede fagområder: Realfag; teknologiske fag/ingeniørfag; medisinske fag; humanistiske fag; samfunnsfag og pedagogiske fag; økonomiske og administrative fag; juridiske fag; mediefag; idretts- og friluftsfag; kunstfag.

Spesielt når utvalgene fordeles på så mange som elleve undergrupper, blir funnene mer usikre. Derfor er de minste fagområdegruppene (idrettsfag, mediefag og juridiske fag – med mellom 10 og 36 svar fra faglig ansatte og mellom 4 og 26 fra studenter) utelatt i figur og tabell. Der utslagene er spesielt markerte og interessante, blir også tall fra de utelatte fagområdene kommentert.

Faglig ansatte

Gjennomsnittsscore i svarene fra de faglig ansatte i de sju største fagområdene, sammenslått i tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter, kan framstilles visuelt slik:

Figur 6: De faglig ansattes gjennomsnittlige vurdering for tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter i åtte fagområder:

De eksakte tallene for gjennomsnittsscore etter fagområde for de faglig ansatte fordeler seg slik:

Tabell 10: De faglig ansattes gjennomsnittlige vurdering for tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter i åtte fagområder:

Kategori kvalitetsaspekter	Real	Tekn	Medis	Helse	Hum	Sam/Ped	Øk/ad	Kunst
Institusjonens tilrettelegging	4,25	4,22	4,21	4,01	4,17	4,20	4,52	3,81
Det faglig-pedagogiske tilbudet	5,11	5,05	4,96	4,90	4,99	5,00	5,17	4,80
Studentenes foruts. og innsats	4,06	4,13	4,81	4,19	3,77	4,17	4,50	4,20
Samlet	4,66	4,64	4,65	4,48	4,57	4,60	4,82	4,33
(Antall respondenter)	(70)	(73)	(61)	(68)	(70)	(130)	(61)	(41)

Om signifikans: Det er få signifikante forskjeller i gjennomsnittscorene i tabellen ovenfor. Men funnene som er trukket frem i teksten under er gjennomgående signifikante.

Det store bildet, med samlet vurdering av alle aspekter ved eget studietilbud som det ble spurt om, viser relativt moderate forskjeller mellom fagområdene hva gjelder de faglig ansattes vurderinger, men likevel større enn mellom institusjonstyper. Mest positiv samlet vurdering av eget studietilbud gir lærerne i økonomiske og administrative fag, mens lærerne i kunstfag er mest “selvkritiske”. En merker seg at de fem “store universitetsfagene” ligger jevnt innafor et spenn på bare 0,09.

Forskjellene blir noe større etter de grupperte kvalitetskategoriene: Når det gjelder *institusjonens tilrettelegging*, scorer en stor gruppe fag jevnt rundt 4,20-4,30. Økonomiske og administrative fag skiller seg igjen ut med mest positiv vurdering (4,52), mens helsefag og kunstfag får klart mest kritisk vurdering (4,01 og 3,81).

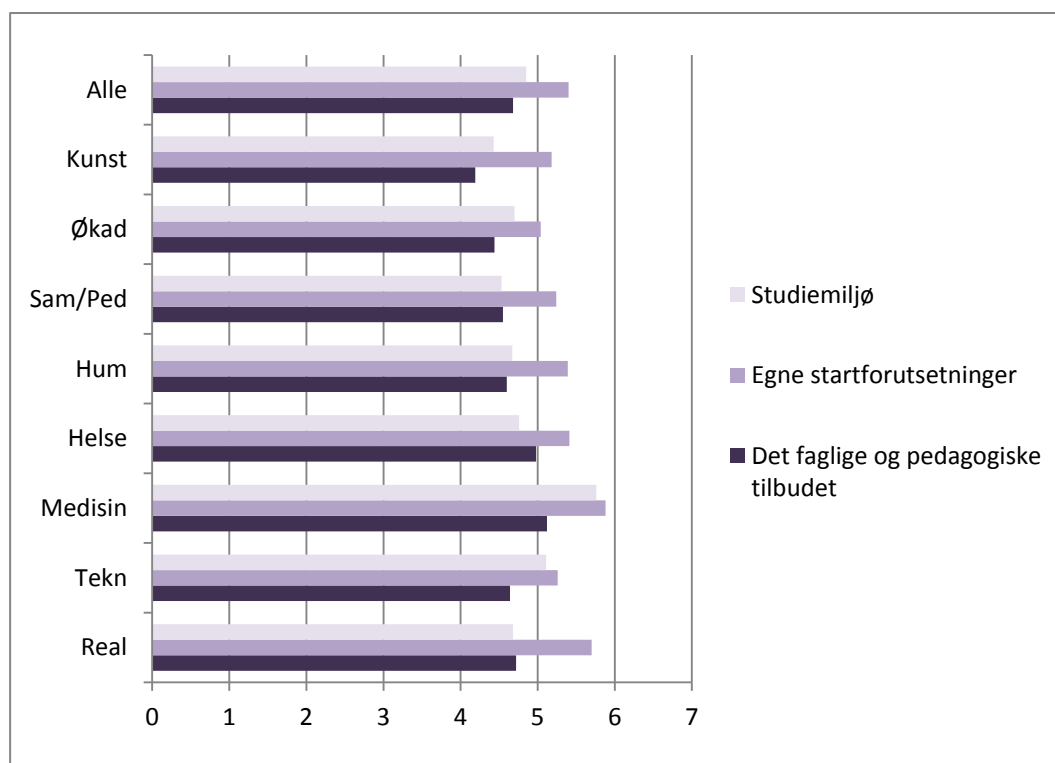
Også for *det faglige og pedagogiske tilbudet* er det ei større “middelgruppe” med scorer rundt 5,00. Her finner en de store fagene, herunder også de “tradisjonelle” universitetsfagene (unntatt juss). Den mest positive vurderinga av faglig-pedagogisk kvalitet i eget tilbud gir lærerne i idrettsfag og økonomiske/administrative fag, mens juridiske fag, mediefag og kunstfag er mest “selvkritiske”.

Det er lærernes vurdering av *studentenes forutsetninger og innsats* som varierer mest, fra 4,81 i medisinske fag til 3,77 (“ikke tilfredsstillende”) i humanistiske fag. Økonomiske og administrative fag gir igjen relativt positiv vurdering. Et interessant spørsmål er hvorfor faglig ansatte i humanistiske fag synes å være klart mer utilfreds med studentenes forutsetninger og arbeid enn f. eks. deres kolleger i samfunnsfag og mediefag. Et annet interessant spørsmål er hvorfor studenter i medisinske fag, gitt det meget selektive opptaket og de strukturerte studieprogrammene, ikke oppnår enda høyere score fra sine lærere på dette området.

Studentene

Som vi så det i sammenligninga av institusjonstyper, viser studentenes vurderinger større forskjeller enn lærernes også etter fagområde. Gjennomsnittsscore i svarene fra studentene i de sju største fagområdene, sammenslått i tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter, kan framstilles visuelt slik:

Figur 7: Studentenes gjennomsnittlige vurdering for tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter i åtte fagområder

De eksakte tallene for gjennomsnittsscore etter fagområdene for studentene fordeler seg slik:

Tabell 11: Studentenes gjennomsnittlige vurdering for tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter i åtte fagområder (gjennomsnittsscore)

Kategori av kvalitetsaspekter	Real	Tekn	Medis	Helse	Hum	Sam/Ped	Økad	Kunst
Faglig-pedagogisk kvalitet	4,72	4,64	5,12	4,98	4,60	4,55	4,44	4,19
Studentenes (egne) forutsetninger	5,70	5,26	5,88	5,41	5,39	5,24	5,04	5,18
Studiemiljø	4,68	5,11	5,76	4,76	4,67	4,53	4,70	4,43
Samlet	4,71	4,78	5,30	4,98	4,68	4,60	4,54	4,31
(Antall respondenter)	(47)	(73)	(35)	(52)	(35)	(46)	(26)	(34)

Om signifikans: Det er få signifikante forskjeller i gjennomsnittscorene i tabellen. Funnene som er trukket frem i teksten under er gjennomgående signifikante.

Den *samlede* vurderinga, der alle kvalitetsaspektene er slått sammen, varierer mellom høyeste vurdering 5,30 (medisin) og laveste 4,31 (kunstfag; ikke vist i tabellen), altså et helt poeng på skalaen. Men vurderinga for hele sju fagområder ligger nokså jevnt fra 4,54 til 4,78. Relativt mest positiv vurdering fra studentene, ved siden av medisin, får idrettsfag og helsefag.

Om en kun ser på vurdering av de *faglig- pedagogiske aspektene*, ligger fortsatt forskjellene mellom fagområdene innafor et poeng på skalaen, og det er det fortsatt studentene i medisin (5,12), helsefag og idrettsfag som gir best karakter til eget studium, og kunstfagstudentene (4,19) som er mest kritiske.

Vurderingene av de enkelte kvalitetsaspektene innafor det faglig – pedagogiske området gir til dels mye større forskjeller mellom fagområdene. For eksempel ligger vurderinga av innhold/nivå i studiet høyt for de fleste fagområdene (4,88 og oppover), mens noen fagområder skiller seg ut med klart svakere vurdering, som juss (3,75)² og kunstfag (4,32) og. Likeens viser vurderinga av undervisningsomfang store forskjeller: Medisiner- og idrettsfagstudenter er svært tilfreds med omfanget, mens studentene i juss (3,75) og kunstfag (4,06) signaliserer at de kunne tenke seg mer undervisning. For “undervisningskvalitet” er vurderingene noe jevnere: Her gir studentene i idrettsfag best karakter for eget studietilbud, mens vurderingene fra studenter i teknologiske fag henger noe etter gjennomsnittet.

Studentenes vurdering av *egne studieforutsetninger* ligger som tidligere vist generelt høyt, og forskjellene mellom fagområdene ligger godt innafor et poeng på skalaen. Høyest “egenvurdering” gir studentene seg innafor medisin og realfag, mens studenter i økonomiske og administrative fag og kunstfag er de mest “beskjedne”.

Medisinerstudentene skiller seg også ut som klart mest positive til eget *studiemiljø* (5,76). Men det er interessant å se hvordan disse vurderingene fordeler seg på henholdsvis fysisk og psykososialt miljø, der det kommer fram noen helt ulike mønstre. På de fleste fagområdene gir studentene litt høyere vurdering til det psykososiale miljøet enn til det fysiske, men i noen tilfeller er denne forskjellen svært markant: I helsefag (5,45 mot 4,06), i idrettsfag (5,75 mot 4,10), i økonomiske og administrative fag (5,24 mot 4,16) og i kunstfag (4,74 mot 4,09). Det må tolkes som at studenter i disse fagområdene er relativt misnøydde med det fysiske miljøet. Derimot er det helt motsatt i mediefag og juridiske fag, der det fysiske miljøet verdsettes klart høyere enn det psykososiale.

Læreres og studenters vurderinger sammenlignet

Generelt i disse sammenligningene gjelder at forskjellene i svar fra ansatte og studenter som er trukket frem i de fire kvalitetsområdene Faglig-pedagogisk, Undervisningskvaliteten, Studentenes startforutsetninger og Fysisk miljø er signifikante. I den grad ulike ”fagkulturer” gir ulik kvalitet, eller ulik vurdering av kvalitet, synes ikke hovedskillet å gå mellom ”harde” realfag og ”myke” humanistiske fag, som en kanskje skulle vente. Hvis en i det hele tatt kan snakke om slike kulturforskjeller som utslagsgivende, går heller hovedskillet mellom ”etablerte/tradisjonelle” og ”nyere” fag. Store og etablerte fagområder som medisinske fag, realfag, ingeniørfag, humanistiske fag og samfunnsfag/pedagogiske fag får nokså jevne vurderinger av både de faglig ansatte og studentene.

Hvordan er så overensstemmelsen mellom de faglig ansattes og studentenes vurderinger innafor de ulike fagområdene? De *samlede* (sammenslåtte) gjennomsnittsscorene for kvaliteten viser størst

² Om utvalget av studenter i juridiske fag bør bemerkes at dette er svært lite: 10 personer, som alle dessuten viser seg å tilhøre den noe “utypiske” aldersgruppa 30 – 40 år. Dette kan forklare noe avstikkende svarprofiler på flere av spørsmålene. Forskjellene i denne gruppa er da heller ikke signifikant forskjellige fra de andre gruppene.

“uenighet” mellom ansatte og studenter i medisin og helsefag, der studentene gir henholdsvis 0,65 og 0,50 poeng *høyere* score enn lærerne. Dette i kontrast til økonomiske og administrative fag, der studentene gir 0,28 poeng svakere bedømmelse enn lærerne. Også i kunstfag er studentene (marginalt) “strengere” enn sine lærere. Her er bare forskjellene i medisin og helsefag signifikant.

Innafor kategorien *faglig-pedagogiske aspekter* er hovedmønsteret at lærerne gjennomgående gir mer positiv vurdering: For realfag, teknologiske fag, humanistiske fag, samfunnsfag og mediefag ligger forskjellen på mellom 0,36 og 0,45 poeng på skalaen. I kunstfag og økonomiske/administrative fag gir lærerne henholdsvis 0,61 og 0,73 bedre vurdering enn studentene, mens studentene i medisin og helsefag faktisk gir en anelse (om enn ikke signifikant) mer positiv vurdering enn lærerne.

Direkte sammenligning av læreres og studenters vurdering av *undervisningskvaliteten* er ikke mulig, da lærerne ikke ble spurt om dette. Men de ble spurt om så vel faglig/FoU-kompetanse som pedagogisk kompetanse i lærergruppa. Vi har derfor regnet snittverdier for disse to områdene i lærernes svar, for kunne sammenholde dem med studentenes vurdering av undervisningskvaliteten. Det vi finner da, er at i alle fagområdene unntatt ett vurderer lærerne den egne kompetansen for undervisningskvalitet høyere enn studentene vurderer opplevd kvalitet. Unntaket er helsefag, der bedømmelsen fra lærere og studenter er helt lik. For de fleste fagområdene er differansen mellom 0,20 og 0,50, mens det er størst differanse i teknologi/ingeniør (0,87), økonomiske og administrative fag (0,76) og samfunnsfag (0,67).

I vurderinga av *studentenes studieforutsetninger* er det innafor alle fagområdene klart mer positiv vurdering fra studentene selv enn fra lærerne. Minst forskjell i bedømmelsen er det i økonomiske/administrative fag (0,40), mens mange fagområder viser forskjeller innafor – eller ubetydelig over – 1 poeng. Der forskjellen mellom lærernes vurdering og studentenes egenvurdering er størst, er innafor realfag (1,67), idrettsfag (1,60) og humanistiske fag (1,58).

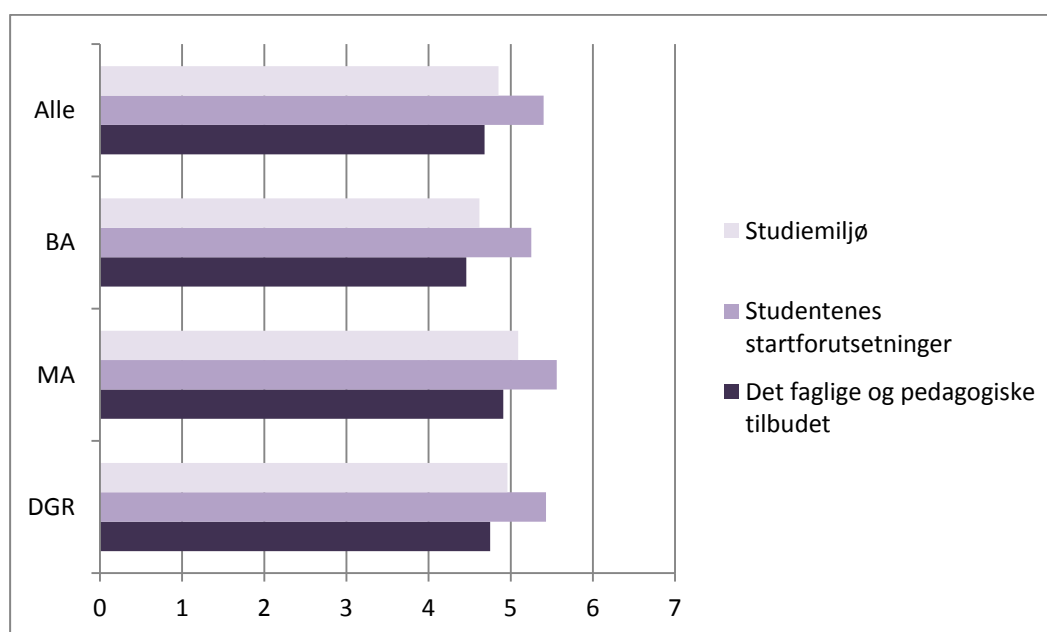
I vurdering av *det fysiske studiemiljøet* er hovedmønsteret at lærerne vurderer dette ca. et halvt poeng mer positivt enn studentene. I idrettsfag er denne forskjellen 1 poeng (høyest), mens studentene gir høyere vurdering enn lærerne i juss, mediefag og medisin.

5.3 Etter gradsnivå (studenter)

Utvalgene er også delt inn etter hvilket gradsnivå (bachelorgrad, mastergrad eller doktorgrad) respondentenes “eget studietilbud” ligger innenfor. Her ser vi kun på hvordan svarene fra studentene/stipendiatene fordeler etter hvilket gradsnivå de studerer på:

Gjennomsnittsscore i svarene fra studentene/stipendiatene på de tre ulike gradsnivåene, sammenslått i tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter, kan framstilles visuelt slik:

Figur 8: Studentenes gjennomsnittlige vurdering for tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter på tre ulike gradsnivåer

De eksakte tallene for gjennomsnittsscore etter gradsnivå for studenter/stipendiater fordeler seg slik:

Tabell 12: Gjennomsnittsscore fra studenter for tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter på de tre ulike gradsnivåene

Kvalitetsaspekt	DGR	MA	BA
Det faglige og pedagogiske tilbudet	4,75	4,91	4,46
Studentenes startforutsetninger	5,43	5,56	5,25
Studiemiljø	4,96	5,09	4,62
Etter gradsnivå, gjennomsnittsscore	4,85	5,00	4,56
(Antall respondenter)	(27)	(168)	(180)

Om signifikans: Det er signifikante forskjeller i gjennomsnittscorene for alle kvalitetsaspektene, når en sammenligner master- og bachelorstudenter. Det er også mange signifikante avvik i enkeltspørsmålene. Funnene som er trukket frem i teksten under er, med få unntak, signifikante.

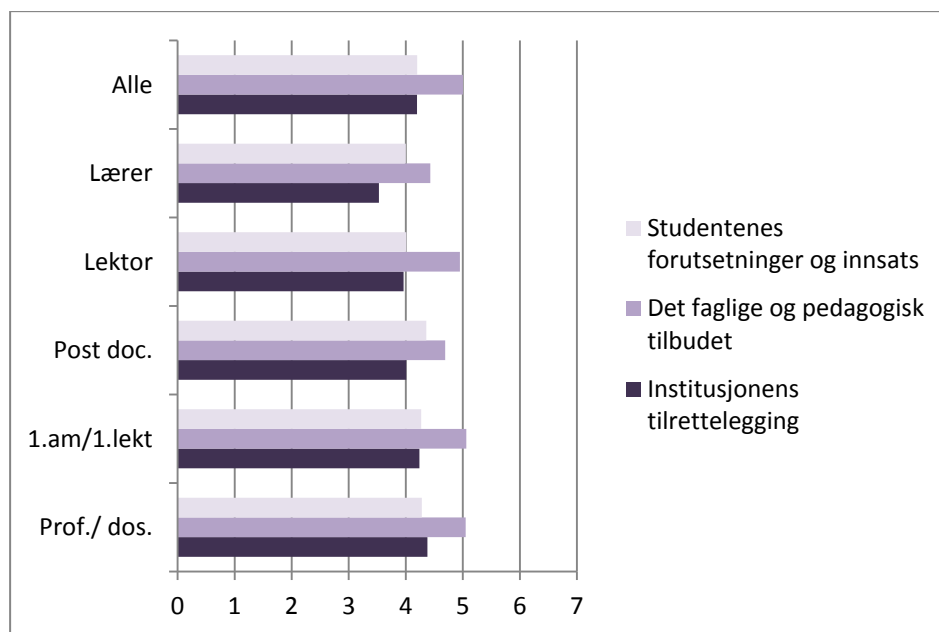
Det mest slående ved studentenes vurdering i forhold til hvilket gradsnivå de studerer på er hvordan tilfredshet med så vel studiekvalitet som studiemiljø er klart og systematisk høyere i mastergrads- enn på bachelorgradsstudier. Mastergradsstudentene gir høyere vurdering av samtlige av de kvalitetsaspektene det ble spurt om i undersøkelsen. Ikke uventet er spranget mellom de to nivåene størst når det gjelder “relevans for yrkesliv” og “trening i FoU-preget arbeid”. Den eneste forskjellen mellom gradsnivåene som ikke er signifikant er i vurderinga av veiledning, som får lav score hos begge gruppene.

Doktorgradsstipendiatene har en studiesituasjon som er vesentlig forskjellig fra andre studenter. I gjennomsnittlig vurdering av samtlige aspekter legger de seg midt i mellom MA- og BA-studentene, men de viser også større spredning i vurderinga av enkeltaspekter. Svarene på spørsmål under det faglige og pedagogiske tilbudet kan tyde på at stipendiatene kun er beskjedent tilfreds med undervisningsdelen i utdanningsløpet, mens veiledning vurderes noe høyere, men heller ikke veldig høyt til å være et så essensielt bidrag til samlet kvalitet i et doktorgradsløp. Stipendiatene svarer signifikant høyere på spørsmål om erfaring med FoU-arbeid og eksamens- og prøveformer (ikke uventet) og signifikant lavere på spørsmålet om Innhold/faglig nivå er i samsvar med studietilbudets læringsmål og innholdet i pensum og undervisning.

5.4 Etter stillingskategori (faglig ansatte)

Gjennomsnittsscore i svarene fra de faglig ansatte i fem ulike stillingskategorier, sammenslått i tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter, kan framstilles visuelt slik:

Figur 9: Faglig ansattes gjennomsnittlige vurdering for tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter, fordelt på stillingskategorier

De eksakte tallene for gjennomsnittsscore etter stillingsnivå for faglig ansatte fordeler seg slik:

Tabell 13: Faglig ansattes gjennomsnittlige vurdering for tre hovedkategorier av kvalitetsaspekter, fordelt på stillingskategorier (gjennomsnittsscore)

Kvalitetsaspekt	Prof. / dos.	1.am/ 1.lekt	Post doc.	Lekt	Lær
Institusjonen, gjennomsnittsscore	4,38	4,24	4,01	3,96	3,53
Det faglige tilbudet, gjennomsnittsscore	5,05	5,06	4,69	4,95	4,43
Studentenes forutsetninger og innsats	4,28	4,27	4,36	4,01	4,00
Etter stillingstype, gjennomsnittsscore	4,70	4,66	4,39	4,47	4,03
(Antall respondenter)	(230)	(210)	(24)	(170)	(10)

Om signifikans: Det er mange signifikante forskjeller i gjennomsnittsscorene for alle kvalitetsaspektene. Funnene som er trukket frem i teksten under er signifikante.

Det mønsteret som en så i fjorårets barometer, at tilfredshet med eget tilbud og streng bedømmelse av studentenes forutsetninger øker med høyere stillingsnivå, gjenfinnes i noen grad i 2011, men mindre tydelig. Om en i første omgang holder kategoriene “lærer” og “post doc.” utenfor, finner en relativt

små forskjeller mellom vurderingene fra de tre øvrige, og klart mest tallrike, gruppene. Mønsteret trer tydeligst fram i vurderinga institusjonenes tilrettelegging for utdanningskvaliteten, mens forskjellen mellom professorer/dosenter og førsteamanuenser/-lektorer er utjevnet i vurderinga både av den faglig-pedagogiske kvaliteten og studentenes bidrag til kvaliteten. Lektorene er noe mer kritisk over hele linja, men relativt minst når det gjelder den faglig-pedagogiske kvaliteten.

Lærerne utgjør – i år som i 2010 – et lite utvalg spurte. Deres vurderinger kan likevel virke representative, da de – som i 2010 – er meget konsistente ved systematisk å gi lavere vurdering av kvaliteten enn de tre store gruppene for så godt som alle aspekter av utdanningsvirksomheten. Lærernes relativt negative vurderinger av kvaliteten kan ses på som “kritikk nedenfra” når det gjelder kvaliteten i høyere utdanning. Spesielt kritisk er de til lærergruppas pedagogiske kompetanse og institusjonens tilrettelegging for å utvikle denne, ressurser til FoU og faglig ledelse. Post.doc’ene utmerker seg ved å gi den beste vurderinga av studentenes forutsetninger og innsats.

6 Syn på undervisningsformer

I et av spørsmålene ble både faglig ansatte og studenter spurt om synet på viktighet/effektivitet til ni ulike undervisnings- og arbeidsformer i forhold til studentenes læringsresultat. I tabellene nedenfor vises rangeringa av arbeidsformene i de samlede utvalgene av faglig ansatte og studenter, samt hvordan svarene fordelte seg på de ulike fagområdene.

Faglig ansatte

Tabell 14: Faglig ansattes vurdering av ulike undervisnings- og arbeidsformer; samlet og fordelt på fagområder (gjennomsnittsscore)

Arbeidsform	Real	Tek	Med -isin	Hels	Hum	Sam /Ped	ØA	Jus	Med -ie	Idr	Kun	Total
Seminar med lærer	5,17	4,55	5,32	5,58	5,39	5,14	5,31	5,80	4,85	4,92	4,70	5,39
Indiv. skriftlig arbeid	4,94	5,58	4,80	5,68	5,36	5,67	5,55	6,10	5,10	5,58	4,75	5,37
Forelesning	5,55	5,27	5,32	4,85	5,39	5,14	5,31	4,80	4,85	4,92	4,70	5,17
Prosjektarbeid	4,77	5,92	4,86	5,02	4,40	4,98	5,43	5,20	5,80	4,81	5,50	5,09
Praksis	4,31	4,52	5,36	6,19	4,28	4,86	4,07	4,70	5,45	5,47	5,48	4,90
Case/simuleringer	4,45	5,14	5,25	5,66	3,80	4,75	4,91	5,70	4,40	5,06	4,65	4,83
Lab./feltarbeid	5,31	5,51	4,83	5,45	3,88	4,54	3,88	3,00	4,70	5,19	5,30	4,79
Par-/gruppearbeid	4,75	5,17	4,76	4,56	4,48	4,78	4,98	5,10	5,05	4,61	4,47	4,77
Nettbasert undervisn.	3,54	3,38	3,73	4,31	3,82	4,02	3,67	3,60	3,35	3,50	3,25	3,73

Når alle fagområder ses samlet, er det en klar tendens at de tradisjonelle, og sannsynligvis mest brukte, arbeidsformene også er de mest foretrukne av de faglig ansatte, ut fra hensyn til læringseffektivitet: Seminar med lærer, individuelt skriftlig arbeid og forelesning. Seminar med lærer ser ut til å ha tatt over fra forelesning som den gjennomsnittlig mest verdsette undervisningsformen, selv om det bare er i humaniora at den er den høyest vurderte. På ulike fagområder ser vi forelesning, prosjektarbeid, individuelt skriftlig arbeid og praksis som høyest vurderte arbeidsform. Forskjellene i vurdering er likevel ofte små. Arbeidsformer som prosjektarbeid, praksis, case/simuleringer og laboratorie-/feltarbeid vil naturlig få ulik vurdering ut fra fagområdenes egenart, men scorer likevel samlet bedre enn par-/gruppearbeid, som tidligere var en svært populær arbeidsform. Til sammen gir undersøkelsen et bilde av variasjon og bevisste valg innenfor fagområdene. Nettbasert undervisning skiller seg ut med lav score jevnt over, og synes ennå ikke å ha slått gjennom som effektiv arbeidsform i lærernes vurdering. Bare helsefag og samfunnsfag/pedagogiske fag gir så vidt score over nøytral/tilfredsstillende verdi (4) for denne arbeidsformen (som i sin tur selvfølgelig er kompleks og rommer en rekke underformer). Det er kanskje litt overraskende at mediefag har nest laveste vurdering av nettbasert undervisning (3,35).

Om en legger sammen scorene for prosjektarbeid og case/simuleringer, kan en få et inntrykk av hvordan fagmiljøene vurderer arbeidsformer som er "alternative" til de mest tradisjonelle, og samtidig aktuelle i de fleste fag. Det viser seg da at helsefag og teknologi gir høyest score når det tas gjennomsnitt for disse to arbeidsformene. Klart lavest er humaniora (4,09). Disse to fagområdene scorer signifikant annerledes enn de andre.

Nettbasert undervisning scorer jevnt over svært lavt. Kun på fagområdene helsefag og samfunnsfag og pedagogikk scorer de mer enn 4,0, som også er signifikant mer enn for de andre fagområdene.

Det er også undersøkt om institusjonskategoriene svarer signifikant ulikt på disse spørsmålene. Det viser seg at faglig ansatte ved universitetene scorer langt lavere enn de andre institusjonskategoriene på spørsmål om case, prosjekt og nettbasert undervisning:

Tabell nr. 15: Ansattes vurdering av "alternative" undervisnings- og arbeidsformer; samlet og fordelt på institusjonskategorier

Arbeidsform	Alle	UNI	VH-s	VH-p	HS-s	HS-p
Prosjekt og case	4,87	4,57	5,16		5,24	5,47
Nettbasert	3,73	3,54	4,19		3,71	4,48

Studenter

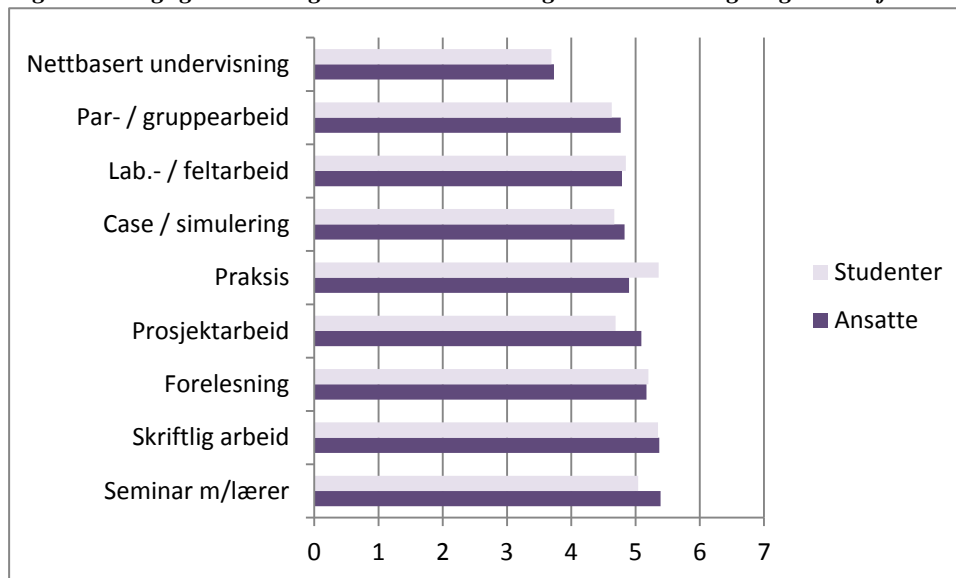
Tabell 16: Studenters vurdering av ulike undervisnings- og arbeidsformer; samlet og fordelt på fagområder (gjennomsnittsscore)

Arbeidsform	Real	Tekn	Med-isin	Hels	Hum	Sam/Ped	ØA	Kun	Total
Praksis	4,85	5,44	6,36	5,80	5,73	5,14	5,12	4,35	5,36
Indiv. skriftlig arbeid	5,34	5,48	4,33	5,25	6,06	5,70	5,28	4,85	5,35
Forelesning	5,28	5,28	5,45	5,57	5,73	5,14	5,12	4,35	5,20
Seminar med lærer	4,85	4,66	5,24	5,41	5,61	5,28	4,84	4,65	5,04
Lab./feltarbeid	5,72	5,31	5,24	4,82	3,97	4,49	3,92	4,74	4,85
Prosjektarbeid	4,62	5,30	3,88	4,53	4,42	4,51	4,80	4,79	4,69
Case/simuleringer	4,04	4,93	5,45	5,29	4,18	4,37	4,84	4,41	4,67
Par-/grupperarbeid	4,40	5,18	4,70	4,61	4,58	4,35	5,08	4,15	4,63
Nettbasert undervisn.	3,53	3,86	3,88	3,71	4,06	3,63	3,76	2,97	3,69

Sammenligning faglig ansatte og studenter

Sammenligning av læreres og studenters gjennomsnittsscorer for de ulike undervisnings- og arbeidsformene kan visualiseres slik:

Figur 10: Faglig ansattes og studenters vurdering av undervisnings- og arbeidsformer

I forhold til hvordan lærerne vurderer undervisnings- og arbeidsformene, legger en merke til at også studentene legger stor vekt på individuelt skriftlig arbeid. Høyest vurdering får likevel praksis, og her skiller studentene seg klart fra lærerne. Studenters generelt høye vurdering av praksis er et trekk som er godt kjent fra før, men det store utslaget som vi ser her kan også ha sammenheng med ulik forståelse av hva som legges i praksisbegrepet, f. eks. i fag som ikke har organisert praksisopplæring på samme måte som profesjonsutdanningene.

En annen ulikhet i lærernes og studentenes vurdering er at lærernes preferanse for seminarformen foran forelesning ikke reflekteres hos studentene. Selv om begge formene anses som viktige og oppnår høy score, foretrekker studentene forelesning med forholdsvis klar margin (og signifikant høyere).

Det vi kan kalle “alternative” arbeidsmetoder (prosjekt, case/simulering, nett) får gjennomgående noe lavere vurdering fra studentene enn fra de faglig ansatte, til tross for at de ellers tenderer til å gi noe høyere score. Fordelt på fagområder viser relative forskjeller en distribusjon som er nokså lik det en ser for lærerne: Høyest score til slike alternative metoder gir studentene i teknologi/ingeniørfag (4,70), fulgt av helsefag (4,51), økonomiske/administrative fag (4,47) og idrettsfag (4,42). Øvrige fagområder ligger mellom 3,98 og 4,22. (Realfag er signifikant lavere på case-undervisning. På nettbasert undervisning er det så små forskjeller og det er bare på kunstfag forskjellen er signifikant (lavere).

Generelt sett viser undersøkelsen at det er rimelig stor grad av enighet mellom lærerne og studentene i vurderinga av de ulike undervisnings- og arbeidsformene. De variasjonene som en ser mellom fagområdene er ofte parallelle i fagområdenes lærer- og studentgrupper. Noen merkbare avvik er det likevel: Både i medisinske fag, teknologiske fag og økonomiske/administrative fag gir studentene mye svakere score og rangering til prosjektarbeid enn lærerne gjør. I helsefag gir lærerne lav rangering til forelesning, som for studentene er den nest viktigste – etter praksis.

Studentene i teknologiske fag er signifikant mer positive i sin vurdering av nettbasert undervisning enn de ansatte. Studentene i medisin og teknologiske fag er signifikant mer negative i sin vurdering av praksis enn de ansatte. Samlet sett virker studentene å ha en anelse mer konservative/tradisjonelle referanser enn de faglig ansatte, jf. vurderinger av forelesning og “alternative” metoder.

7 Hovedfunn oppsummert

Resultatene fra undersøkelsen må ikke leses som objektive uttrykk for reelle kvalitetsnivåer (som uansett er vanskelig tilgjengelige størrelser) i norsk høyere utdanning. I den grad de er signifikante, uttrykker de gjennomsnitt av grupper syn på kvaliteten. Dermed kan tolkinga også gå i to retninger: Både mot *kvaliteten* på det som bedømmes, og/eller mot *kollektive holdninger/oppfatninger* hos de som bedømmer (f. eks. tendenser til institusjons- og fagkulturer, etc.). Disse to tolkningsretningene må alltid holdes opp mot hverandre. At holdninger og oppfatninger som følger av posisjon og synsvinkel spiller en rolle, vises tydelig i de tilfellene der ulike grupper gjør ulike vurderinger av tilnærmet samme fenomen, og spesielt der de faglig ansatte og studentene har klart avvikende vurderinger. Det er rimelig å anse disse forskjellene mellom de faglig ansatte og studentenes vurderinger av kvaliteten som delvis betinget av de rollene og gruppeinteressene de har i utdanningsprosessen. De utslagene en ser i barometeret tjener derfor mest til å identifisere områder som kan fortjene oppmerksomhet i videre diskusjoner om kvalitet og kvalitetsarbeid i høyere utdanning. Her oppsummeres noen hovedfunn:

7.1 Hele utvalg av faglig ansatte og studenter

- Det store bildet er at både de faglig ansatte og studentene friskmelder norsk høyere utdanning i den forstand at praktisk talt alle aspekter av utdanningskvalitet som det blir spurt om blir gjennomsnittlig bedømt som “tilfredsstillende” av begge gruppene.
- Denne tilfredsheten er likevel moderat: Innafor et spektrum på tre poeng for grader av “tilfredsstillende”, gir både studenter og faglig ansatte gjennomsnittlige vurderinger mellom 0 og 1 for de aller fleste aspektene av kvalitet som det blir spurt om.
- Bildet blir mer nyansert når en ser på hvordan svarene fordeler seg på svaralternativer: Blant de faglig ansatte gis det for 11 av de 19 kvalitetsaspektene bedømmelse som “ikke tilfredsstillende” av en femtedel eller mer, mens 7 av de 11 aspektene som studentene ble spurt om bedømmes som “ikke tilfredsstillende av en femtedel eller mer.

På den annen side gir en tredjedel eller mer av de faglig ansatte “klart eller sterkt tilfredsstillende” vurdering til 9 av kvalitetsaspektene, mens samtlige kvalitetsaspekter oppnår “klart eller sterkt tilfredsstillende” fra minst en fjerdedel av studentene.

Til sammen gir dette holdepunkter for å anta at kvaliteten er ujevn når en går ned på det enkelte studietilbuds nivå.

- De faglig ansatte og studentene er rimelig enige om at mål, nivå og innhold i studietilbudene holder god kvalitet. De faglig ansatte har likevel en mer positiv vurdering enn studentene.
- De faglig ansatte og studentene har ellers forskjellig syn på hva som er relative styrker og svakheter:

De faglig ansatte vurderer systematisk de aspektene/faktorene som fagmiljøet er hovedansvarlige for (innholdets faglige nivå, faglig og pedagogisk kompetanse, eksamen, veiledning) som sider ved studiene med relativt sterk kvalitet. Derimot får de faktorene som institusjonen er ansvarlig for gjennom tilrettelegging, planlegging, ledelse og ressurstilførsel klart svakere vurdering, herunder også kvalitetssikringssystemets betydning for kvaliteten.

Svak vurdering får også studentenes startforutsetninger og arbeidsinnsats. For de faglig ansatte bekrefter funnene i undersøkelsen hovedfunnene i fjorårets “De vitenskapelig ansattes kvalitetsbarometer”.

Studentene snur langt på vei dette bildet opp-ned: De bedømmer egne studieforutsetninger høyere enn noen annen faktor, mens undervisningskvalitet får under middels og veiledning og eksamen direkte svak vurdering. Man kan altså merke seg at mens lærerne har rimelig god tro på at eksamensformene gir en god dekning av studieplanens læringsmål, er studentene langt mer skeptiske til dette.

Mens de faglig ansatte vurderer lite ressurser til undervisningstilbudet som en av de mest kritiske faktorene, er studentene mindre bekymret for undervisningsomfanget.

7.1.1 Variasjoner etter tilhørigheter

Institusjonstyper

- Blant de faglig ansatte ser en særlig forskjell i synet på den faglige kompetansen i lærergruppa, der universitetslærerne gir høyest “egenvurdering”. Den pedagogiske kompetansen og de øvrige faglig-didaktiske aspektene, derimot, vurderes likt.
- Lærerne i de vitenskapelige høgskolene, og spesielt de private, har gjennomgående ei mer positiv vurdering av institusjonens tilrettelegging enn lærerne i de øvrige institusjonstypene.
- Ansatte i høgskolene (både statlige og private) skiller seg noe ut ved å gi særlig lav score (gjennomsnittlig negativ, dvs. ”ikke tilfredsstillende”) til institusjonens tilrettelegging både for FoU og pedagogisk kompetanse.
- Mens lærerne i de private institusjonene har ei noenlunde positiv vurdering av kvalitetssikringssystemenes effekt, gis denne faktoren klart lavest vurdering av lærere i universiteter og statlige høgskoler.
- Studenter i universitetene gir noe bedre ”karakter” til sitt studium enn det en ser i andre institusjonstyper. Ikke minst gjelder dette for studiemiljø. Studentene i de statlige høgskolene skiller seg noe ut ved å gi lavest score til studiemiljøet”.
- Samlet sett vurderes kvaliteten nokså likt i de forskjellige institusjonstypene, både av faglig ansatte og studenter, selv om altså noen enkeltaspekter viser betydelig variasjon.

Fagområder

Funn av forskjeller mellom fagområdene har noe usikker signifikans pga. mindre utvalg av respondenter. Det gjelder særlig for mindre fagområder, og spesielt for studentenes vurderinger i disse fagene. Noen hovedtrekk:

- Heller ikke mellom fagområdene finner man store ulikheter i hvordan kvaliteten samlet sett bedømmes, men likevel noe større enn for institusjonstyper. I samlet gjennomsnitt får økonomiske og administrative fag og idrettsfag den beste vurderinga av egne faglig ansatte, mens lærere i juss, kunsthøgskole og mediefag er de mest kritiske på egne studietilbuds vegne.
- Blant studentene er bildet noe annerledes. Riktignok er studentene enige med sine lærere i den relativt gode vurderinga av idrettsfag og ei mer kritisk vurdering av kunsthøgskole, men det er studentene i medisinske fag som gir klart høyest vurdering til eget studium, og også

helsefag får god vurdering. Lærernes høye “egenvurdering” i økonomiske og administrative fag gjenspeiles ikke hos deres studenter, som er blant de mest kritiske.

- Store fagområder som realfag, ingeniørfag, humanistiske fag og samfunnsfag/pedagogiske fag får nokså jevne og “middels” vurderinger av både ansatte og studenter når alle kvalitetsaspekter slås sammen.
- Blant de faglig ansatte er det vurderinga av studentenes forutsetninger som varierer mest, fra nokså høy vurdering i medisinske fag til gjennomsnittlig “ikke tilfredsstillende” i humanistiske fag og idrettsfag.
- Studentenes vurdering av studiemiljøet gir noen interessante utslag: Mens studentene i noen fagområder vurderer den fysiske og administrative infrastrukturen som svært god (medisin, juss, mediefag), vurderes den i andre fagområder som bare så vidt tilfredsstillende (helsefag, øk./adm, idrettsfag og kunsthøgskolefag). Det psykososiale studiemiljøet får gjennomgående bedre vurdering, men også her er det betydelige forskjeller mellom fagområdene

Studentenes gradsnivå

- Studentenes tilfredshet med studiekvaliteten er markert høyere i mastergradsstudier enn i bachelorgradsstudier. Det gjelder samtlige av de aspektene som det blir spurt om.
- Doktorgradsstipendiater gir relativt lav vurdering av programdelen i studiet. Heller ikke veiledning får mer enn moderat tilfredsstillende bedømmelse.

De faglig ansattes stillingsnivå

- Funn i fjorårets barometer tydet på at de faglig ansattes vurdering av kvaliteten i eget studietilbud tenderer mot å stige med respondentenes stillingsnivå. Dette bekreftes i denne undersøkelsen, men mindre tydelig.
- Post. doc-ansatte skiller seg ut med klart mer kritiske vurderinger av så vel institusjonens tilrettelegging som den faglig-didaktiske kvaliteten enn professorer, førsteamanuenser/-lektorer og lektorer.

Vurdering av undervisnings- og arbeidsformer

- Det vi kan kalle “tradisjonelle” undervisnings- og arbeidsformer (forelesning, seminar med lærer, individuelt skriftlig arbeid) vurderes helt klart som mer læringseffektive enn “alternative” metoder (prosjektarbeid, case/simuleringer, par-/grupperarbeid uten lærer, nettbasert undervisning/veiledning), både av de faglig ansatte og studentene. Studentene er, om noe, enda mer tradisjonelle i sine valg enn lærerne.
- Det framgår ellers at:
 - nettbasert undervisning scorer markert lavere enn alle andre arbeidsformer, både blant de faglig ansatte og studentene.
 - studentene vurderer praksis som den mest læringseffektive arbeidsformen av alle, mens de faglig ansatte gir denne arbeidsformen en middels vurdering.
 - vurdering av arbeidsformer som prosjektarbeid, laboratorie- og feltarbeid og case/simuleringer varierer en del fra fagområde til fagområde, som en kan forvente.
- Det er i hovedsak rimelig godt samsvar mellom lærernes og studentenes vurdering av undervisnings- og arbeidsformer.